

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

2018

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

© MOAD, s.r.o.

**Program rozvoja obce Lom nad Rimavicou je vlastníctvom, imaním obce Lom nad Rimavicou.
Program rozvoja obce Lom nad Rimavicou je autorským dielom spoločnosti MOAD, s.r.o.
Autorské práva na systém, formu a obsah spracovania a zoradenia jednotlivých informácií
sú vyhradené pre spracovateľa projektu – spoločnosť MOAD, s.r.o. a sú jej vlastníctvom.
Akékoľvek zneužitie autorského práva fyzickou alebo právnickou osobou, kopírovanie celku,
alebo jeho jednotlivých častí, alebo iné zneužitie má za následok trestnoprávnu zodpovednosť!**

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

Názov:	Program rozvoja obce Lom nad Rimavicou na roky 2018 – 2024
Územné vymedzenie :	Banskobystrický samosprávny kraj Obec: Lom nad Rimavicou
Územný plán obce schválený:	
Dátum schválenia PRO:	
Dátum platnosti:	
Publikovaný verejne:	
Spracovateľ:	MOAD, s.r.o. Jesenná 6, 040 01 Košice, IČO: 48 189 308 Registrácia: Okresný súd Košice I., Odd. Sro, vložka: 37460/V

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

OBSAH

ÚVOD		5
	1. PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU	5
	1.1 ÚČEL PROGRAMU ROZVOJA OBCE A JEHO PRÍPRAVA	5
	1.2 ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU ROZVOJA OBCE	5
	1.3 HARMONOGRAM SPRACOVANIA PROGRAMU ROZVOJA OBCE	6
	1.4 VÝCHODISKOVÉ KONCEPČNÉ DOKUMENTY	6
	1.5 ZOZNAM ANALYZOVANÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV	6
	1.6 HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR	7
	1.7 OSNOVA AKTUALIZOVANÉHO PROGRAMU ROZVOJA OBCE	7
A	ANALYTICKÁ ČASŤ	7
	2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBCE	7
AI	ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	9
	3. KRAJINA	9
	4. OBYVATEĽSTVO	10
	5. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A ZÁZEMIE	12
	6. ŠKOLSTVO	12
	7. EKONOMIKA A RIADENIE SAMOSPRÁVY	13
	8. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	13
	9. KULTÚRA A ŠPORT	14
	10. STAV PROJEKTOVEJ PRIPRAVENOSTI	15
	11. ZHODNOTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCE	15
AII	ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	15
	12. EKONOMICKÉ SUBJEKTY A ZAMESTNÁVATELIA V OBCE	15
	13. NEPODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY	16
	14. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA	16
	15. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	17
	16. HISTORICKÉ A KULTÚRNE PAMÄTIHODNOSTI, PRÍRODNÉ ÚKAZY A POZORUHODNOSTI	17
	17. ZHODNOTENIE VONKAJŠÍCH VPLYVOV OBCE	17
AIII	ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA A SWOT	18
B	STRATEGICKÁ ČASŤ	21
	18. VYMEDZENIE POJMOV	21
	19. VÍZIA OBCE	21
	20. PRIORITY A CIELE	21
C	PROGRAMOVÁ ČASŤ	26
	21. PREHĽAD OPATRENÍ	26
	22. INDIKÁTORY OPATRENÍ	33
D	REALIZAČNÁ ČASŤ	35
	23. MANAŽMENT PROGRAMU ROZVOJA OBCE	35
	24. MONITOROVANIE A HODNOTENIE PROGRAMU ROZVOJA OBCE	36
	25. KOMUNIKÁCIA PROGRAMU ROZVOJA OBCE	37
	26. AKČNÝ PLÁN NA ROKY 2018 - 2019	38
E	FINANČNÁ ČASŤ	39
ZÁVER		39
	ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	40

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

ÚVOD

Obec Lom nad Rimavicou plánovanie svojho rozvoja deklarovala v roku 2007, kedy bol prijatý prvý dokument Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Realizácia aktivít podľa tohto plánu sa osvedčila. Investície a projekty, ktoré obec realizovala boli koordinované a nie náhodilé. Úspešné boli aj viaceré projekty a granty, ktoré obec pre svoj rozvoj využila. Platnosť pôvodného PHSR skončila. Pre programovacie obdobie 2014 – 2020, s presahom do roku 2024 sa obec Lom nad Rimavicou rozhodla pripraviť Plán rozvoja obce v nadväznosti na aktuálnu legislatívu, ako aj v nadväznosti na priority a ciele Stratégie Európa 2020.

Program rozvoja obce Lom nad Rimavicou je koncepčný dokument, ktorý hodnotí predchádzajúce obdobie z hľadiska naplnenia plánovaných cieľov, popisuje kľúčové javy v obci, hodnotí ich a navrhuje k nim dlhodobé priority a opatrenia. Ich realizácia by mala viesť k pozitívnemu rozvoju daného územia. Program rozvoja odpovedá na otázku, ako naďalej koordinovať činnosť vo vnútri obce, aby sa dosiahlo riešenie problémov, ktoré sú spoločné pre všetkých obyvateľov obce. Program rozvoja obce je materiálom, ktorý vychádza zo znalosti daného územia, starostlivo mapuje jeho zdroje a usiluje o dosiahnutie „verejného prospechu“. Zároveň využíva silné stránky a príležitosti a minimalizuje slabé stránky v prospech stanovenia reálnych cieľov.

1. PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

1.1 ÚČEL PROGRAMU ROZVOJA OBCE A JEHO PRÍPRAVA

Kľúčovou ambíciou pri príprave aktualizácie Programu rozvoja obce je skutočnosť, že využitie finančných, materiálnych a ľudských zdrojov je limitované a je potrebné ich užívanie plánovať tak, aby z toho mala obec a jej obyvatelia čo najväčší úžitok. Skúsenosť z predchádzajúcich rokov potvrdila, že šikovným manažmentom sa to dá.

Program rozvoja obce Lom nad Rimavicou do roku 2024 je strednodobým plánom pre pokračovanie naštartovaných dlhodobých procesov, ktoré vedú ku zlepšeniu sociálno-ekonomických podmienok života obce a jej obyvateľov. Je návodom pre individuálne projekty obce, jej podnikateľského zázemia, spolkov, či záujmových organizácií pri spoločnom úsilí o vlastný rozvoj. Program rozvoja obce slúži ako podklad pre zdôvodňovanie finančných potrieb pri využívaní štátnych zdrojov a súčasne je potrebnou podmienkou k získaniu dotácií z fondov Európskej únie (EÚ).

Starosta obce Lom nad Rimavicou poveril spracovaním rozvojového dokumentu obce odborníkov spoločnosti MOAD, s.r.o., ktorá sa zaoberá aktivitami v prospech obcí. Spoločne stanovili pracovnú aj riadiacu skupinu. Kľúčovým partnerom spracovateľa sa stalo obecné zastupiteľstvo. Obecné zastupiteľstvo prihliadalo na záujmy rozvoja obce, ale aj na záujmy podnikateľov a ďalších subjektov, ktoré priamo aj nepriamo svojim pôsobením ovplyvňujú rozvoj obce a regiónu. Spracovatelia pri návrhu stratégie obce vychádzali aj z volebného programu, vďaka ktorému starosta vyhral komunálne voľby v novembri 2014. O zámeroch rozvoja obce, ktoré boli sformulované vo volebnom programe sa viedli verejné diskusie na viacerých zhromaždeniach a obyvatelia tieto zámery podporili. Program rozvoja obce tak svojim reálnym obsahom zodpovedá potrebám obce, ale aj potrebám jednotlivých subjektov v nej pôsobiacich.

1.2 ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU ROZVOJA OBCE

NÁZOV DOKUMENTU	Program rozvoja obce Lom nad Rimavicou na roky 2018 - 2024
FORMA SPRACOVANIA	Program rozvoja obce Lom nad Rimavicou je spracovaný „na kľúč“ s podporou reprezentantov zúčastnených na jeho tvorbe a spracovaní. Pri spracovaní Programu rozvoja je použitá kombinácia expertnej a komunitnej metódy, kde návrhy častí Programu rozvoja boli doplňované, pripomienkované poslancami s cieľom dosiahnuť maximálnu dohodu o rozvoji obce. Zdrojom informácií bol obecný úrad, Štatistický úrad, Katastrálny úrad a ďalšie. Spracovatelia vychádzali z poznatkov od manažmentu obce, využili získané iniciatívne návrhy zo stretnutí s riadiacou skupinou a s pracovnou skupinou. Program rozvoja obce je v súlade s koncepčnými dokumentmi vyššieho územného celku aj v súlade

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

	s aktuálnou legislatívou.
RIADENIE PROCESU SPRACOVANIA	Proces spracovania aktualizácie Programu rozvoja obce koncepčne aj metodicky riadil spracovateľ: MOAD, s.r.o.. Manažéri za spracovateľa: JUDr. Monika Jurčová Riadiaca skupina: Jozef Katreniak Ing. Ján Turňa Pracovná skupina: Mgr. Janka Svíteková Ondrej Bitala Miroslav Havlíček
OBDOBIE SPRACOVANIA	Program rozvoja obce bol spracovaný v období august 2017 – máj 2018
FINANCOVANIE SPRACOVANIA	Program rozvoja obce bol spracovaný v nadväznosti na Zmluvu o dielo medzi obcou a spracovateľom za dohodnutú cenu za dielo.

Zdroj: spracovateľ

1.3 HARMONOGRAM SPRACOVANIA PROGRAMU ROZVOJA OBCE

TERMÍN: august 2017 – máj 2018	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.
Úvod										
Analytická časť										
Strategická časť										
Programová časť										
Realizačná časť										
Finančná časť										
Záver										

Zdroj: spracovateľ

1.4 VÝCHODISKOVÉ KONCEPČNÉ DOKUMENTY

Právnym rámcom spracovania Programu rozvoja obcí sú ustanovenia zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Rovnako dôležitým východiskom pre Program rozvoja obce je viacročný rozpočet obce, strategická časť Programu zohľadňuje aj Územný plán zóny.

1.5 ZOZNAM ANALYZOVANÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV

NÁZOV DOKUMENTU	PLATNOSŤ DOKUMENTU	ÚROVEŇ DOKUMENTU	ZDROJ
Stratégia Európa 2020 a Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020	2020	nadnárodná	www.mindop.sk
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR)	2030	národná	www.mindop.sk
Integrovaný regionálny operačný program „IROP“	2020	národná	www.mindop.sk

Zdroj: spracovateľ

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

1.6 HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR

Od roku 2006, kedy bol spracovaný, schválený a prijatý prvý Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lom nad Rimavicou prešla obec viacerými pozitívnymi zmenami a realizovala viaceré rozvojové projekty, ktoré skvalitnili život obyvateľov aj návštevníkov obce, regiónu a jeho okolia. Vďaka šikovnému manažmentu obce sa obec zapojila do prípravy a následnej realizácie viacerých investičných projektov a grantov, ktoré by bez takejto finančnej pomoci nebolo možné realizovať. Obec úspešne využila nenávratné finančné prostriedky a ďalšiu grantovú pomoc v prospech vlastného rozvoja a mohla tak realizovať prioritné investičné aktivity, na ktoré by veľmi ťažko vedela vyčleniť finančné prostriedky z vlastných zdrojov. Okrem investičných aktivít obec využila aj viaceré „mäkké“ projekty predovšetkým v oblasti ľudských zdrojov. Podrobné hodnotenie realizácie aktivít pôvodného PHSR je uvedené v tabuľke.

Tabuľka Hodnotenie realizovaných investícií

NÁZOV PROJEKTU		ROK REALIZÁCIE
Spracovanie miestneho rozvojového programu obcí Lom nad Rimavicou, Sihla a Drábsko.		2006
POSKYTOVATEĽ GRANTOVEJ POMOCI, DONOR	VÝŠKA POMOCI*	
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR ako Riadiaci orgán pre Operačný program Základná infraštruktúra	459.000,- Sk	

*uvádzané v €

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017

1.7 OSNOVA PROGRAMU ROZVOJA OBCE

Program rozvoja obce formuluje aktuálne kľúčové problémy obce, jasne definuje jej strategické ciele, rozvojové priority a opatrenia. Navrhuje rad na seba nadväzujúcich krokov, ktorými sa koordinuje činnosť vo vnútri obce tak, aby sa dosiahlo riešenie problémov v prospech obyvateľov. Program rozvoja obce je spracovaný v zhode s programovými princípmi Európskej únie, ktoré kladú dôraz na plánovanie a súlad medzi názormi verejnej správy, podnikateľského a občianskeho sektora. Program rozvoja je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia aj kultúrneho dedičstva. Jeho obsahová štruktúra zodpovedá aktuálnym potrebám a člení sa na

- Úvod
- Analytická časť
- Strategická časť
- Programová časť
- Realizačná časť
- Finančná časť
- Záver
- Prílohy

A. ANALYTICKÁ ČASŤ

2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBCI LOM NAD RIMAVICOU

2.1 PREHĽAD ZÁKLADNÝCH ÚDAJOV

Katastrálna výmera obce: 1 740 ha

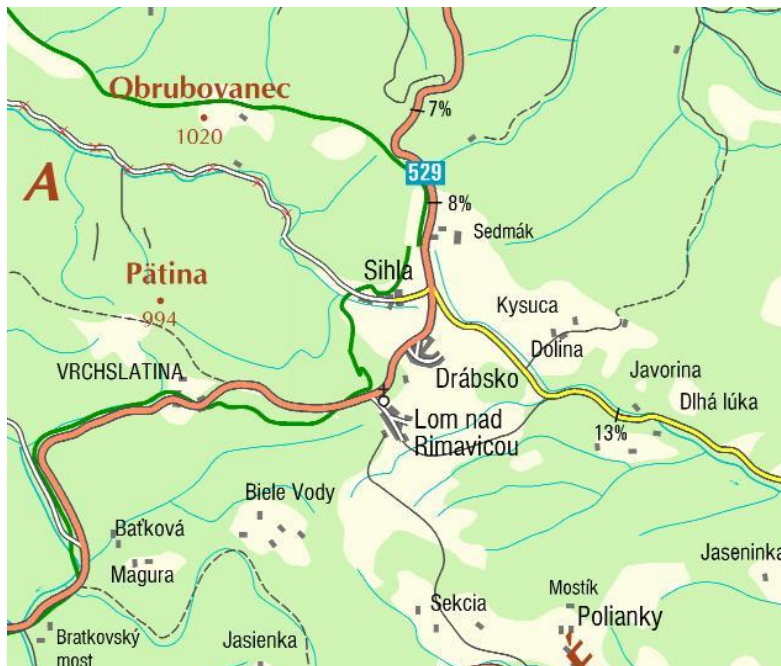
Počet obyvateľov k 30. 6. 2017: 260

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

2.2 GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE

Lom nad Rimavicou je vrchárska obec, ležiaca v severozápadnej časti Slovenského Rudohoria. Sever uzatvárajú Balocké vrchy a juhovýchod nadväzuje na Stolické vrchy. V západnej časti sa dotýka Chránenej krajinej oblasti Poľana. Na rozsiahlom území obce je najvýraznejšia rászocha v smere juhovýchod pozdĺž potoka Rimavica.

Nadmorskou výškou 938 m n.m. (v strede obce až 1 015 m n.m.) patrí obec medzi najvyššie položené obce na Slovensku mimo tatranského regiónu. Neďaleko obce pramena rieky Rimavica, Ipeľ a Slatina. Od okresného mesta Brezno je obec vzdialená 23 km. Obcou vedie cesta II/529 v smere z Brezna do obce Hriňová.

Obrázok 1 Mapa polohy obce Lom nad Rimavicou

2.3 HISTÓRIA OBCE

Obec vznikla v pôvodne kokavskom chotári v roku 1796, kedy Forgáčovci založili osadu pre pastierov dobytky a lesných robotníkov. Je tak najmladšou z trojice obcí Sihlianskej planiny (patrí tu aj Sihla a Drábsko) a doložené sú názvy Forgaczfalva (1799), Lom (1802), Forgáčka (1808), Lôm (1920) a následne Lom nad Rimavicou. Počas sčítania ľudu v roku 1828 tu stálo 58 zväčša zrubových domov, v ktorých žilo 473 obyvateľov. Okrem chovu dobytky a práce v lese sa časť miestnych venovala povozníctvu, práci v sklárskej hute, na píle a v papierni. Súčasný kostol, ktorý nahradil pôvodný drevený z roku 1799 bol vybudovaný v rokoch 1812 – 1818, kováčska vyhňa pribudla v roku 1932. Po vzniku 1. československej republiky k obci patrili osady Banský Grúň, Drábsko, Otília, Plešková, Dolina, Chlipňačka, Javorina a Polianka. Počas Slovenského národného povstania tu bola zriadená vojenská nemocnica. Od roku 1960 je obec elektrifikovaná.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

2.4 SYMBOLY OBCE

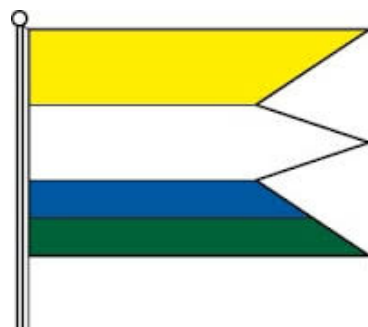
Symboly obce Lom nad Rimavicou sú zapísané v Heraldickom registri Slovenskej republiky pod signatúrou HR SR L-192/2007.

Erb obce tvorí v modrom štíte do zeleného návršia zahĺbené priečelie zlatej drevenice s oknami vo farbe štítu a so zlatými dverami do striebornej murovanej pivnice, v horných rohoch štítu nebeské telesá, vpravo zlatá hviezda, vľavo strieborný polmesiac.

Obrázok 2 Erb obce

Vlajka obce pozostáva zo štyroch pozdĺžnych pruhov v pomere 2:2:1:1 vo farbách žltej, bielej, modrej a zelenej. Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvoma zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Obrázok 3 Vlajka obce

2.5 ZAČLENENIE OBCE DO MIKROREGIÓNU

Obec Lom nad Rimavicou je začlenená do mikroregiónu Čierny Hron. Mikroregión bol založený 28. augusta 2007 so sídlom v Hronci. Okrem Lomu nad Rimavicou tu patria aj obce Čierny Balog, Drábsko, Hronec, Osrbliu, Sihla a Valaská. Hlavným cieľom tejto neziskovej organizácie je príprava, presadzovanie a realizácia spoločných cieľov a záujmov v rôznych oblastiach rozvoja a spoločenského života a pre hospodársky a sociálny rozvoj mikroregiónu. Rozloha mikroregiónu je 31 890 ha. V budúcnosti obec plánuje členstvo v mikroregióne Muránska planina - Čierny Hron.

A I. ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

3. KRAJINA

3.1 CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA OBCE A VYUŽITIE KRAJINY

Územie obce je pokryté hlinito – piesočnatou pôdou, ktorá je veľmi neúrodná. Prevažná väčšina pôdy je zvetrávaná. Počas strmých dažďov dochádza k pôdnej erózii, najmä na rozoraných častiach pôdy, a dôsledkom toho je vymývanie úrodnej časti pôdy a veľký výskyt skál na povrchu ornice.

S celkovým reliéfom a klimatickými činiteľmi súvisí aj vertikálna stupňovitosť, ktorá určuje rozširovanie a rast rastlín.

Veľkú časť územia tvoria lesné ihličnaté porasty, kde najväčšie zastúpenie majú smrek obyčajný, jedľa biela, borovica. Prechodom pod 1000 m . n . m. sa vyznačuje výskytom buka lesného, javora, brezy, jelši lepkavej a sivej a vrbiny okolo potoka. Bylinné spoločenstvo je zastúpené malinami, černicami, čučoriedkami a lesnými jahodami. Celá oblasť je začlenená do obvodu

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

predkarpatskej flóry. Okrem charakteristických druhov – zvonček karpatský, poniklec obyčajný, klinček lesný, žltohlav európsky, plavúň obyčajný, deväťsil hybridný, ale aj zákonom chránený šafran Heufelov. Prvýkrát po druhej svetovej vojne bola opísaná Silenka hustokvetá Sillingerová. Hory v Obci Lom nad Rimavicou sú známe bohatým výskytom raticovej vysokej zvery.

Tabuľka Využívanie pozemkov obce

OBEC LOM NAD RIMAVICOU	POĽNO- HOSPODÁRSKE POZEMKY	LESNÉ POZEMKY	VODNÉ PLOCHY	ZASTAVANÉ PLOCHY	OSTATNÉ PLOCHY	CELKOM
		771	772	0	63	134
% k ploche celkom	44,31	44,37	0	3,62	7,70	100

Uvádzané v ha.

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017

Tabuľka: Využívanie poľnohospodárskej pôdy v obci

OBEC LOM NAD RIMAVICOU	DRUH POZEMKU					CELKOM
	ORNÁ PÔDA	ZÁHRADY	VINICE	OVOCNÉ SADY	LÚKY, PASTVINY	
	28	16	0	0	727	771
% k ploche celkom	3,63	2,08	0	0	94,29	100

Uvádzané v ha.

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017

4. OBYVATEĽSTVO

4.1 VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

Dlhodobý vývoj počtu obyvateľov vypovedá o stabilizovanom demografickom vývoji obce s veľmi mierne kolísavým počtom obyvateľov v sledovanom období. Obec je motivovaná dlhodobou vytvárať priaznivé podmienky pre mladé rodiny, pripravovať pozemky pre individuálnu výstavbu domov aj realizovať výstavbu obecných bytov. Uvedenými opatreniami má obec ambíciu zastaviť odchod mladých rodín do iných obcí za lepšími podmienkami bývania a naopak, aj rodiny, ktoré sa pred časom vysťahovali motivovať k opätovnému návratu do obce.

Tabuľka Vývoj počtu obyvateľov v obci

OBEC	2015	2016	2017
LOM NAD RIMAVICOU	257	260	256

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017, stav k 30. 6. 2017

V obci prevažujú obyvatelia slovenskej národnosti.

4.2 VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV

V obci je možné sledovať neprímerane nízky počet obyvateľov v produktívnom veku ku „seniorom“. O vekovej štruktúre obyvateľov najlepšie vypovedá hodnota indexu starnutia, ktorá v obci dosiahla hodnotu 2,96. Táto hodnota vyjadruje podiel obyvateľov v neproduktívnom veku (60 rokov a viac) ku počtu obyvateľov vo veku 0 -15 rokov. Obec má sklo k prestarnutiu populácie.

Tabuľka: Zastúpenie vekových kategórií v obci

OBEC	0 – 15 ROKOV	15 – 30 ROKOV	30 – 62 ROKOV	VIAC AKO 62 ROKOV
LOM NAD RIMAVICOU	24	46	115	71

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

4.3 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV

Vzdelanie obyvateľov úzko súvisí so schopnosťami a zručnosťami uplatniť sa na trhu práce. Mimo väčších miest, v regiónoch kde prevažujú menšie obce je vzdelanostná úroveň obyvateľov tradične nižšia, čo prináša riziko vyššej nezamestnanosti. Naopak vyššie vzdelanie obyvateľov prináša vyššie využitie ekonomického potenciálu obce.

V obci Lom nad Rimavicou celkovo prevažujú obyvatelia v aktívnom veku s učňovským vzdelaním bez maturity, početné zastúpenie je aj obyvateľov so stredným odborným vzdelaním s maturitou. Menej obyvateľov je bez vzdelania a so základným vzdelaním, podstatne menej je absolventov gymnázií. Podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí nie je vysoký, ale nie je ani zanedbateľný a zodpovedá vzdelanostným potrebám regiónu. Vzdelanostná skladba obyvateľov obce Lom nad Rimavicou všeobecne zodpovedá vzdelanostnej štruktúre v regiónoch, kde je nedostatok pracovných príležitostí a kde sa obyvatelia zamestnávajú prevažne v menších firmách, kde sú potrebné remeselné a poľnohospodárske zručnosti.

Najviac vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov je v technických odboroch, v strojárstve a hutníctve, druhú najpočetnejšiu skupinu tvoria obyvatelia s humanitným vzdelaním univerzitného smeru. Zo vzdelanostnej štruktúry obyvateľov obce vyplýva, že najväčší podiel majú obyvatelia so vzdelaním v oblasti strojárstva, služieb, obchodu, priemyselnej výroby, najmenší podiel obyvateľov je v poľnohospodárstve. Záujem obyvateľov vzdelávať sa prioritne v týchto odvetviach zodpovedá aj pracovným možnostiam a ponuke trhu práce v regióne a jeho blízkom okolí.

Tabuľka Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

LOM NAD RIMAVICOU	BEZ VZDELANIA	ZÁKLADNÉ	UČNOVSKÉ BEZ MATUREITY	STREDNÉ ODBORNÉ S MATUREITOU	VŠEOBECNÉ STREDNÉ, GYMNAZIUM	VYSOKO-ŠKOLSKÉ
	26	55	101	63	2	13

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017

4.4 ZAMESTNANOSŤ OBYVATEĽOV

Obec Lom nad Rimavicou sa nachádza v regióne s dlhodobou vysokou mierou nezamestnanosti, kde je ponuka práce hlavne v krajskom meste Banská Bystrica, prevažne vo verejnom sektore a u menších podnikateľov - zamestnávateľov. Veľa obyvateľov dochádza za prácou mimo región, v týždňových aj mesačných intervaloch hlavne do zahraničia.

Počet nezamestnaných aj dlhodobu nezamestnaných bol v roku 2006 v počte 9, obec eviduje dvoch občanov v hmotnej núdzi a jedného nezamestnaného pred dôchodkom.

Aktuálne obec zamestnáva na aktívnych prácach štyroch uchádzačov o zamestnanie.

4.5 DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND

S demografickým vývojom obyvateľov v obci a pracovnými príležitosťami v regióne úzko súvisí aj rozvoj individuálnej výstavby a záujem mladých rodín nevystať sa do vzdialenejších centier, ale ostať v obci/regióne. Najväčší záujem o budovanie vlastného bývania mali obyvatelia pred rokom 1970. Po roku 1970 záujem o výstavbu rodinných domov postupne klesá. Obec má aj naďalej ambíciu podporovať výstavbu rodinných domov, pripraviť pozemky pre individuálnu výstavbu a ponúknuť aj ďalšie motivačné nástroje pre nových obyvateľov aj mladé rodiny.

Tabuľka Vek domového fondu

OBEC LOM NAD RIMAVICOU	POSTAVENÉ V ROKOCH				
	do 1919	1920 – 1970	1971 - 1991	1992 – 2005	2006 - 2014
POČET SPOLU	26	107	8	7	5

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017

Občania obce žijú prevažne v rodinných domoch, čo zodpovedá dedinskému charakteru obce a celého regiónu. Väčšina obývaných domov je využívaná na trvalé bývanie, v obci je aj 50 neobývaných domov. Niektoré z týchto opustených nehnuteľností môže obec, v prípade ich odkúpenia a rekonštrukcie časom využívať na zabezpečenie služieb občanom, alebo ponúkať na prechodné

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

bývanie či rekreáciu. Prechodne obývané domy využívajú ich majitelia na chalupy a víkendový pobyt. Obec má 12 bytov v troch bytových domoch.

Tabuľka Prehľad domového a bytového fondu

OBEC LOM NAD RIMAVICOU	RODINNÉ DOMY			BYTY V BYTOVÝCH DOMOCH		
	TRVALO OBÝVANÉ	PRECHODNE OBÝVANÉ	NEOBÝVANÉ	TRVALO OBÝVANÉ,	PRECHODNE OBÝVANÉ	NEOBÝVANÉ
	74	27	50	12		

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017

5. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A ZÁZEMIE

5.1 ZDRAVOTNÉ A SOCIÁLNE SLUŽBY

V obci sa nenachádza ambulancia praktického všeobecného lekára pre dospelých, ani pre deti, za základnou zdravotnou starostlivosťou a špecialistami dochádzajú obyvatelia obce Lom nad Rimavicou do obce Brezno a do krajského mesta Banská Bystrica. Najbližšia nemocnica, pohotovostná služba a rýchla zdravotnícka pomoc je pre obec v Brezne.

Pre svojich seniorov obec nezabezpečuje terénnu starostlivosť, ani rozvoz stravy či denný stacionár. V obci sa nenachádza žiadne zariadenie pre seniorov s celodennou, alebo stálou starostlivosťou. Obec má ambíciu zabezpečiť aspoň celodennú starostlivosť pre seniorov a vybudovať denný stacionár. V obci nie je vybudovaný dom smútku.

5.2 OSTATNÉ SLUŽBY A OBCHODY

V obci je dostupný predaj základných potravín a rozličného tovaru. Sortiment predaja v obchode je postačujúci, za ďalším tovarom a službami obyvatelia dochádzajú do Brezna a Hriňovej. Drobných miestnych podnikateľov, ktorí by prevádzkovali ďalšie predajné služby a rozšírili by sortiment predaja v obci ohrozujú veľké nákupné centrá v Banskej Bystrici. V obci sa nenachádza reštaurácia, len pohostinstvo. Obyvatelia obce nemajú k dispozícii bankomat žiadnej banky, v obci sa nachádza pošta a Poštová banka. Podrobný prehľad ponuky občianskej vybavenosti je uvedený v tabuľke.

Tabuľka Prehľad služieb v obci

OBEC LOM NAD RIMAVICOU	POTRAVINY (POTRAVINY SPOJENÉ SO ZMIEŠANÝM TOVAROM)	PREDAJŇA ZELENINY - OVOCIA	PREDAJŇA S TEXTILOM	PREDAJŇA S OBUVOU	LEKÁREŇ	OPRAVA OBUVI	OPRAVA ÁUT	CUKRÁREŇ	POHOSTINSTVO, REŠTAURÁCIA	INÉ
	áno	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017

6. ŠKOLSTVO

Obec k 31. 8. 2017 zrušila Materskú školu aj Základnú školu po ich vyradení zo siete škôl.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

7. EKONOMIKA A RIADENIE SAMOSPRÁVY

7.1 EKONOMICKÁ KONDÍCIA OBCE

Od kondície a výkonnosti obce vo veľkej miere závisí jej schopnosť prípravy projektovej dokumentácie, prípravy žiadostí a projektov pre nenávratné finančné prostriedky, ale aj schopnosť schválené projekty realizovať. Obec veľmi zodpovedne pristupuje k tvorbe svojho rozpočtu a viacročného rozpočtu, pri čerpaní jednotlivých položiek rozpočtu sa vďaka legislatíve osvedčil systém finančnej kontroly. Fiškálna decentralizácia nenaplnila očakávania, obec na prenesený výkon štátnej správy nedostáva dostatok zdrojov zo štátneho rozpočtu. Obec má aktuálne dlhové zaťaženie.

7.2 RIADENIE SAMOSPRÁVY

Po rozdelení niekdajších národných výborov sa na Slovensku vytvorili predpoklady formovania a posilňovania občianskej spoločnosti. Najlepšou cestou, aby sa občan mohol podieľať na spravovaní spoločnosti je decentralizácia moci na nižšie územné jednotky – obce. Dnes môžeme smelo povedať, že územná demokracia má u nás už zakorenenú tradíciu a obce sa stali základnou jednotkou, priestorom, kde ešte obyvatelia majú záujem o veci verejné – obecné.

Obce vo svojej činnosti zabezpečujú originálne – samosprávne kompetencie, a postupnou decentralizáciou v niektorých oblastiach aj prenesený výkon štátnej správy. Rýchly vývoj informačných technológií a potreba okamžitého prístupu k niektorým informáciám a podkladom priniesli výzvu aj pre územnú samosprávu a jej informatizáciu. Obce potrebujú rýchle a efektívne prepojenie na ostatné orgány a inštitúcie verejnej správy a potrebujú získať hodnoverné podklady a informácie od úradov okamžite. Podobne aj občania pre vybavovanie akýchkoľvek záležitostí potrebujú prístup k takýmto portálom. Aktuálne stanovený termín na kompletne „on-line“ prepojenie je začiatok roka 2018. Obec Lom nad Rimavicou sa priebežne zapájala do softwarového aj hardwarového vybavenia aj prostredníctvom projektu DEUS a je on-line prepojená v sieti DCOM.

Výkonným zázemím obecného zastupiteľstva a starostu je obecný úrad, ktorý zabezpečuje potrebné organizačné aj administratívne úkony a priestor komunikácie s občanmi. Na obecnom úrade Lom nad Rimavicou je zamestnaná jedna pracovníčka, ktorá má v pracovnej náplni spravovanie ekonomickej a mzdovej agendy, evidenciu dane z nehnuteľnosti aj evidenciu obyvateľstva. Spoločný stavebný úrad je v Brezne. Obec Lom nad Rimavicou má primerane vybudované technické aj technologické zázemie obecného úradu. Pre obecný úrad sú k dispozícii 2 PC. Softwarové vybavenie obec nakúpila od viacerých spoločností. V budúcnosti je potrebné investovať aj do softwarového vybavenia, aj do softwarového zabezpečenia agendy úradu obce.

8. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

8.1 STAV TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Obec nemá dobudovanú technickú infraštruktúru. V obci nie je zavedený a vybudovaný plynovod. Obecný vodovod je potrebné postupne rekonštruovať a modernizovať. Obec nemá kanalizáciu, ani čističku odpadových vôd.

Odber a dodávka tepla je v obci len z lokálnych tepelných zariadení na báze spaľovania tuhých palív a v malej miere elektrickou energiou. Rodinné domy sú zásobované pre vykurovanie a prípravu teplej úžitkovej vody len z vlastných zdrojov tepla a to formou malých kotlov. Plynifikácia obce by veľkou mierou prispela k doriešeniu situácie v zásobovaní teplom.

Systém likvidácie odpadových vôd v obci je nevyhovujúci. Chýba vybudovanie kanalizačnej siete aj čističky odpadových vôd. Splašky z nehnuteľností sú odvádzané spravidla do zastaralých septikov a suchých záchodov, ktoré vo väčšine prípadov nie sú dokonale izolované, takže dochádza k znečisťovaniu podzemných vôd a tým aj k zhoršovaniu životného prostredia.

V obci nie sú žiadne výrobné zdroje elektrickej energie. Dodávka a rozvod elektrickej energie je zabezpečovaná Stredoslovenskou energetikou a.s., závod Žilina. Kapacita tejto rozvodne je dostačujúca, v prípade požiadaviek je technicky realizovateľné jej navýšenie. Rozvodná vzdušná sekundárna sieť v obci je na betónových stĺpoch.

Na území obce existuje pevná telefónna sieť spoločnosti Slovak Telekom a.s., vyhovujúce pokrytie signálom GSM komerčných operátorov nie je dostačujúce. Územie obce je pokryté televíznym signálom, obec nie je napojená na káblovú televíziu. Pripojenie na internet je dobré,

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

internet je bežne prístupný pre obyvateľstvo v dostačujúcej miere, kapacite a rýchlosti. Internetové pripojenie je cez mobilných operátorov.

Obec má zastaralé verejné osvetlenie, podobne aj obecný rozhlas je v obci vybudovaný od roku 1970 a v súčasnosti už nezodpovedá technickým možnostiam a potrebám. V obci chýba kamerový systém za účelom zvýšenia bezpečnosti obyvateľov.

Tabuľka Technická infraštruktúra v obci

OBEC LOM NAD RIMAVICOU	PLYNOVOD	VODOVOD	KANALIZÁCIA	ČOV	OBECNÝ ROZHLAS	VEREJNÉ OSVETLENIE	SEPAROVANIE ODPADU
	nie	áno	nie	nie	áno	áno	áno

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017

8.2 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Obec zabezpečuje pre obyvateľov triedený zber odpadu. Sklo a plasty sú triedené do zberných kontajnerov, papier a kov sa triedia tzv. „vrecovým systémom“. Na elektroodpad, objemový odpad, drobný stavebný odpad je v obci určené miesto odberu. Odvoz odpadu pravidelne zabezpečuje zmluvný partner. V obci sa nenachádza kompostovisko pre biologicky rozložiteľný odpad, výstavbu a prevádzku takého kompostoviska obec v mikroregióne podporí. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné neustále sa zaoberať, najmä s ohľadom na možný vznik malých nepovolených skládok. Na území obce nie je evidovaná nelegálna skládka odpadu, obec pravidelne monitoruje vznik malých nelegálnych skládok a dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli ďalšie enviromentálne záťaž.

8.3 DOBROVOLNÁ POŽIARNA OCHRANA

Dobrovoľné hasičské zbory majú dlhoročnú tradíciu. Sú zamerané na zásahovú činnosť pri požiaroch, zabezpečujú protipožiarne prevenciu a výchovu na predchádzanie požiarov v obciach. Okrem pomoci pri zásahoch sú v obciach často nositeľmi histórie, tradície, športu aj obdivu. V nadväznosti na potrebu rýchleho zásahu v prípade vzniku požiaru v odľahlejších regiónoch viaceré obce dlhodobo podporujú dobrovoľnú hasičskú ochranu. V obci Lom nad Rimavicou sa nachádza zastaralá požiarne zbrojnica, ktorá potrebuje rekonštrukciu.

9. KULTÚRA A ŠPORT

Na organizovanie spoločenských a kultúrnych akcií obec využíva kultúrny dom. Jeho technický stav je zastaralý a priestory nie sú efektívne využívané. Obec má ambíciu v nasledujúcich rokoch modernizovať a rekonštruovať budovu a upraviť jej užívanie. V budúcnosti by sa v budove kultúrneho domu mohla zriadiť moderná kuchynka a priestory pre verejnosť.

Ponuka kultúrnych, spoločenských a športových aktivít je viac-menej tradičného charakteru. V kultúre prevažujú Deň matiek, Deň úcty k starším, Mikuláš, Vianočná zábava a príležitostné vystúpenia umelcov. Aj napriek týmto aktivitám občanom chýbajú častejšie kultúrne a športové podujatia pre deti a rodiny.

V obci chýba zázemie pre športovanie, je potrebné vybudovať priestory, kde by celoročne mohli obyvatelia obce športovať. Podobne obyvateľom chýbajú aj ďalšie verejné priestory na stretnutia, oddychová zóna, amfiteáter či obecný parčík s lavičkami a altánkom. Potrebné je rekonštruovať aj centrum obce. Za ďalšími kultúrnymi, spoločenskými a športovými aktivitami musia občania dochádzať do Brezna a Banskej Bystrice.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

10. STAV PROJEKTOVEJ PRIPRAVENOSTI

Obec Lom nad Rimavicou má ambíciu pripraviť pre svoje potreby a investície kvalitné investičné projekty v súlade so schváleným dokumentom Programu rozvoja obce. Má záujem aktívne sa zapojiť do možností čerpania nenávratných finančných prostriedkov pre investície a priebežne pripravovať projekty a projektovú dokumentáciu. Aktuálne je pripravený projekt na rekonštrukciu Kultúrneho domu, Hasičskej zbrojnice a miestnych komunikácií.

11. ZHODNOTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCE

Pre analýzu vnútorného prostredia boli identifikované viaceré kľúčové oblasti, v ktorých spracovateľ sledoval vývoj za posledných minimálne 6 rokov. Hodnotenie vnútorného prostredia je dôležité pre rozpoznanie silných a slabých stránok obce. Pre potreby spracovania Programu rozvoja obce boli identifikované, sledované a vyhodnotené oblasti:

geografia, demografia, vzdelanosť obyvateľov, zamestnanosť obyvateľov, domový a bytový fond, zdravotné, sociálne služby a služby občianskej vybavenosti, školstvo, ekonomika, technická infraštruktúra, kultúra a šport. Spracovateľ v jednotlivých oblastiach hodnotenia uvádza k textu aj prehľadné tabuľky.

Medzi silné stránky obce patrí záujem obyvateľom využívať svoje remeselné zručnosti. Obec má aktívny manažment. Silné stránky obce možno hodnotiť ako výborný predpoklad pre rozvoj obce.

Naopak, medzi slabé stránky je potrebné zaradiť hlavne nízku podporu podnikania a začínajúcich podnikateľov a nedostatok vlastných finančných možností obce pre väčšie rozvojové investície a aktivity.

Podrobné zhodnotenie silných aj slabých stránok obce je v SWOT.

Tabuľka Zoznam kvantitatívnych a kvalitatívnych dát

Zoznam použitých kvantitatívnych a kvalitatívnych dát			
Oblasť dát /téma	Zdroj dát	Oblasť dát /téma	Zdroj dát
Geografia	obec	Služby	obec
Demografia	obec	Školstvo	obec
Vzdelanosť	obec	Ekonomika	obec
Zamestnanosť	obec	Technická infraštruktúra	obec
Domový fond	obec	Kultúra, šport	obec

Zdroj: vlastné spracovanie

A II. ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

12. EKONOMICKÉ SUBJEKTY A ZAMESTNÁVATELIA V OBCI, MIKROREGIÓNE

12.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA VÝVOJA NEZAMESTNANOSTI V OBCI

V súvislosti s prechodom slovenského ekonomického systému na trhové hospodárstvo sa následne prejavili zmeny na trhu práce. Nezamestnanosť sa zaradila medzi hlavné negatívne rysy spoločnosti vo viacerých regiónoch Slovenska. Dlhodobá nezamestnanosť sa pritom stala ekonomickým, psychologickým, sociálnym a kultúrnym problémom.

Obec Lom nad Rimavicou patrí medzi mikroregióny a regióny s dlhodobo vysokou mierou nezamestnanosti. Dôvody takejto miery nezamestnanosti môžeme vidieť vo viacerých príčinách. V prvom rade je to zrušenie a zlikvidovanie viacerých podnikov ľahkého priemyslu, ktoré mali v regióne svoju tradíciu a zamestnávali značný počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Okrem zamestnávania tieto podniky zároveň pripravovali na svoje profesie množstvo mladých ľudí v rámci učňovského a stredného odborného školstva. Ľudia, dnes už v strednom veku, vyškolení pre tieto tradičné profesie a remeslá, dnes v tomto regióne nenachádzajú svoje uplatnenie.

V nemalej miere ďalšou možnou príčinou vysokej miery nezamestnanosti je aj malé zastúpenie obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním. Títo obyvatelia by vedeli a mali schopnosti rozvinúť v regióne malé a stredné podnikanie, prípadne pritiahnúť zaujímavého investora pre rozvoj

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

ľahkého priemyslu. V obci je práve opačný trend, kedy obyvatelia regiónu s vysokoškolským vzdelaním sú nútení odchádzať a nájsť si svoje uplatnenie v iných častiach Slovenska a v zahraničí.

V neposlednom rade je potrebné poukázať aj na ďalšiu možnú príčinu vysokej miery nezamestnanosti, a tou je nízka kúpyschopnosť obyvateľov obce aj celého mikroregiónu a regiónu. Tá má za následok likvidáciu viacerých drobných podnikateľov, ktorí zabezpečujú predovšetkým predaj poľnohospodárskej produkcie, drobné služby občianskej vybavenosti, opravárenské a drobné stavebné činnosti a podobne, ktoré sa vyskytujú zriedkavo. V záujme poskytovania nízkych cien a prispôsobenia sa kúpyschopnosti obyvateľov tieto nemôžu vytvoriť ďalšie pracovné miesta a počítať s rozvojom vlastnej firmy.

Uvedené hlavné príčiny sú dlhodobé a ani vďaka aktívnej politike trhu práce nie sú uspokojivo minimalizované.

Územie obce podľa územnosprávneho členenia patrí do pôsobnosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Brezne, ktorý sa zaoberá aktívnou politikou zamestnanosti. Je miestom vyhodnocovania trhu práce, evidencie nezamestnaných, sprostredkováva zamestnanie, poskytuje poradenské služby a rekvalifikácie.

12.2 PODNIKATEĽSKÉ ZÁZEMIE

V obci a jej okolí pôsobia menší podnikatelia – fyzické osoby aj samostatne hospodáriaci roľníci. Z celého počtu podnikateľov ani jeden podnikateľ nezamestnáva ďalších zamestnancov. Tento fakt je možné odôvodniť tým, že fiškálna politika štátu odrádza podnikateľov zamestnať iných zamestnancov. Pre takéto subjekty je výhodnejšie dohodnúť si na prácu buď ďalších živnostníkov, alebo využiť iné inštitúty mimo trvalého pracovného pomeru.

Tabuľka Typy podnikateľských subjektov v obci

TYP PODNIKATEĽSKÉHO SUBJEKTU	POČET
Podnikatelia – fyzické osoby	1
Samostatne hospodáriaci roľníci	11
Družstevné organizácie, iné	1

Zdroj: obec Lom nad Rimavicou, 2017

12.2.1 ODVETVOVÉ ZAMERANIE PODNIKATEĽOV V OBCI

Dominantným podnikateľským odvetvím je poľnohospodárstvo. Ornú pôdu v katastrálnom území obce obhospodaruje jedenásť samostatne hospodáriacich roľníkov, v susednej obci Drábsko má sídlo Poľnohospodársky ústav OVINI, ktorý sa zaoberá chovom oviec.

12.2.2 NAJVÝZNAMNEJŠÍ ZAMESTNÁVATELIA V OBCI A OKOLÍ

Medzi najvýznamnejších zamestnávateľov z hľadiska optimalizácie nezamestnanosti v mikroregióne patrí samospráva obce, verejná správa, prevažne so sídlom v Brezne a v Banskej Bystrici, prevádzky maloobchodu v Brezne a v Banskej Bystrici.

13. NEPODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY

Na označenie nepodnikateľských subjektov, mimovládnych organizácií, spolkov či združení sa na Slovensku zaužíval pojem Tretí sektor. Existencia týchto subjektov a ich zúčastňovanie sa na živote spoločnosti charakterizuje občiansku spoločnosť. V obci Lom nad Rimavicou nie sú spolky, ani ďalšie organizácie tretieho sektora aktuálne aktívne.

14. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Obec Lom nad Rimavicou leží mimo hlavnej dopravnej tepny v území, ktorou je cesta II/529 v smere z Brezna do obce Hriňová a nie je tak preťažená dopravou, ani ťažkou tranzitnou dopravou.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

Obec je obsluhovaná autobusovými spojmi, vlakové spojenie obec nemá. Miestne komunikácie vyžadujú rekonštrukciu aj pravidelnú údržbu a opravu.

15. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie človeka, tvorí životné prostredie - environment. Je predpokladom jeho ďalšieho vývoja a tvorí ho najmä ovzdušie, voda, pôda, horniny a ďalšie organizmy. Inak povedané, životné prostredie je súbor všetkých činiteľov, s ktorými prichádza do styku živý subjekt, ktorými je obklopený a na ktoré priamo i nepriamo pôsobí. Životné prostredie je jednou z určujúcich zložiek kvality života spoločnosti, logicky tvorí dôležitú súčasť aj pri analýze vonkajšieho prostredia rozvoja obce.

Obec a jej okolie je mimo zdrojov priemyselných znečisťovateľov ovzdušia, vôd a pôdy. Obec sa nenachádza v záplavovom pásme vodného toku, v katastri obce sa nenachádza Chránené územie, ani Chránená prírodná oblasť. V minulosti bola vypracovaná štúdia, podľa ktorej je kvalita ovzdušia obce lepšia ako vo Vysokých Tatrách. Tento benefit je vhodné využiť na výstavbu klimatických kúpeľov.

16. HISTORICKÉ A KULTÚRNE PAMÄTIHODNOSTI, PRÍRODNÉ ÚKAZY A POZORUHODNOSTI

Medzi historické pamiatky obce patrí:

- **Ludový dom s maštالou a stodolou**, zrubový dom s obdĺžnikovým pôdorysom reprezentujúci ľudové stavitelstvo,
- **Kováčska vyhňa**, postavená v roku 1932
- **Kostol rímskokatolícky**, postavený v rokoch 1812-1818 v klasicistickom slohu
- **Potočná radová zástavba**, z 19. storočia zachované drevorubačské zrubové domy s podpivničenou prednou izbou, s valbovou šindľovou strechou prečnievajúcou nad pavlač, ktorá kryje vchod do pivnice. Hospodárske stavby sú rozmiestnené za domom v otvorenom dvore.

Obec zachováva aj svoje tradície, od 19. storočia bolo známe maľovanie obrázkov na sklo. Ešte v polovici 20. storočia sa v obci tkalo plátno.

17. ZHODNOTENIE VONKAJŠÍCH VPLYVOV OBCE

Vonkajšie prostredie obce je súhrn faktorov, ktoré obec nemôže vôbec ovplyvniť. Naopak toto prostredie ovplyvňuje obec a tá nemá inú možnosť ako sa prvkom tohto prostredia čo najlepšie prispôbiť. Externé prostredie a jeho prvky popisuje STEEP analýza, ktorej úlohou je identifikovať faktory ovplyvňujúce obec, jej projekty a výsledné profitovanie. Jednotlivé faktory môžeme rozdeliť do piatich hlavných kategórií, všetky majú spoločné to, že sa jedná o faktory obcou neovplyvniteľné. Riešenie s nimi spojených problémov bude spočívať v prispôbení sa im tak, aby obec aj napriek nim mohla dosiahnuť stanovené ciele.

Tabuľka STEEP analýza

SOCIÁLNE	TECHNOLOGICKÉ	EKONOMICKÉ	EKOLOGICKÉ	POLITICKÉ
Demografické zmeny	Vývoj technológií	Nové pracovné príležitosti	Nové trendy ochrany životného prostredia	Politika vlády v konkrétnej oblasti
Zmeny potrieb obyvateľov	Dostupná technológia a využívaná technológia	Využívanie ďalších zdrojov z EÚ	Európska legislatíva v životnom prostredí	Zmena legislatívy
Zmeny správania	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Noví investori	Dôsledky klimatických zmien	Legislatíva verejného obstarávania
Migrácia a imigrácia	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom eGovernmentu	Zmena fiskálnej politiky	Nové záväzky štátu vo vzťahu k EÚ	Presun kompetencií

Zdroj: vlastné spracovanie

Pre podrobné zhodnotenie vonkajšieho – externého prostredia obce boli identifikované a skúmané niektoré základné oblasti, ktoré ovplyvňujú rozvoj obce, ale obec na ne nemá dosah:

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

Ekonomické subjekty a zamestnávateľia pôsobiaci v obci a v mikroregióne a jeho bezprostrednom okolí, nepodnikateľské subjekty obce, dopravná infraštruktúra a dopravná obslužnosť, životné prostredie a prírodné, historické a ďalšie zaujímavosti obce a okolia. Z uvedených oblastí sa podrobným skúmaním definujú príležitosti a dajú sa predpokladať aj možné ohrozenia. K príležitostiam obce je možné zaradiť bohaté prírodné zázemie a blízkosť historického regiónu s pamiatkami, k ohrozeniam je potrebné zaradiť aj nedostatok pracovných príležitostí a nedostatok odvetví na uplatnenie sa na trhu práce. Podrobnejšie sú príležitosti a ohrozenia v SWOT.

A III. ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA

Univerzálna analytická technika zameraná na zhodnotenie vnútorných a vonkajších faktorov ovplyvňujúcich úspešnosť obce, mikroregiónu sa nazýva SWOT analýza. Najčastejšie je SWOT analýza používaná ako situačná analýza v rámci strategického riadenia, je súčasťou Plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí. Autorom SWOT analýzy je Albert Humphrey, ktorý ju navrhol v šesťdesiatych rokoch 20. storočia. SWOT je akronym z počiatočných písmen anglických názvov jednotlivých faktorov:

Strengths – silné stránky

Weaknesses – slabé stránky

Opportunities – príležitosti

Threats – hrozby, ohrozenia

V SWOT analýze vo všetkých faktoroch budeme sledovať 3 základné oblasti - priority, ktoré tvoria kosť naslednej – strategickej časti dokumentu Programu rozvoja obce Lom nad Rimavicou:

Ľudia a kvalita života

Technická infraštruktúra a životné prostredie

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

Ľudia a kvalita života – táto oblasť je prvou riešenou prioritou a tomu zodpovedá aj jej záujem a postavenie. Pre zlepšenie kvality života obyvateľov obce boli podrobnejšie analyzované viaceré vstupné informácie analýzy vnútorného prostredia, aj analýzy vonkajšieho prostredia. SWOT analýza sa v tejto oblasti opiera o kapitoly: 3 Krajina, 4 Obyvateľstvo, 5 Občianska vybavenosť a zázemie, 6 Školstvo, 9 Kultúra a šport, 12 Ekonomické subjekty a zamestnávateľia.

Technická infraštruktúra a životné prostredie – pre SWOT analýzu sú dôležité zistenia v kapitolách: 8 Technická infraštruktúra, 14 Dopravná infraštruktúra, 15 Životné prostredie, 16 Historické a kultúrne zaujímavosti.

Ekonomický rozvoj a riadenie obce – je oblasť, priorita, ktorú asi najviac ovplyvňuje aktuálne politické dianie a z toho vyplývajúca aplikácia aktuálnej legislatívy. Pre SWOT analýzu sú sledované kapitoly: 7 Ekonomika a riadenie samosprávy, 10 Stav projektovej pripravenosti obce, 12 Ekonomické subjekty a zamestnávateľia v obci a mikroregióne a 13 Nepodnikateľské subjekty.

Pri hodnotení súčasného stavu územia je potrebné zdôrazniť, že aktuálny stav rozvoja obce v porovnaní so stavom pred rokom 2006 (predchádzajúci PHSR) možno hodnotiť ako výrazný posun kvality života jej obyvateľov aj ako kvalitatívny posun zázemia, ktoré obec pre svojich občanov zabezpečuje. Úlohou Programu rozvoja obce a jej strategickej časti je tento stav udržať a naďalej rozvíjať.

Tabuľka: SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Ľudia a kvalita života <ul style="list-style-type: none">☐ Stabilizovaný demografický vývoj☐ Flexibilita a mobilita obyvateľov dochádzať za prácou☐ Ochota vzdelávať a rekvilifikovať sa☐ Potenciál na vybudovanie poľnohospodárskych a remeselných dvorov☐ Výhodné podmienky a možnosti pre stavbu nových rodinných domov	Ľudia a kvalita života <ul style="list-style-type: none">☐ Zrušené predškolské a školské zariadenie☐ Nedostatočné sociálne služby a občianska vybavenosť☐ Slabá prepojenosť vzdelanostnej štruktúry obyvateľov a možnosti trhu práce Technická infraštruktúra a životné prostredie <ul style="list-style-type: none">☐ Nedostatočná technická infraštruktúra

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

- Možnosti využívania rodinných domov na rekreáciu a víkendové bývanie
- Záujem obyvateľov zachovávať a propagovať tradície a zvyklosti

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- Zachovalé územie a jeho atraktivita
- Organizovanie separovania zberu v obci
- Bohatý prírodný potenciál
- Bohaté možnosti zabezpečenia ekoturistiky a cykloturistiky

Ekonomický rozvoj a riadenie obce

- Pripravené podmienky pre implementáciu elektronickej komunikácie
- Dlhodobo dobre zvládnutý manažment projektov
- Dobré podmienky pre podnikanie v cestovnom ruchu

- Slabšia dopravná obslužnosť
- Nedostatočne riešená energetická úspora budov

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- Malý záujem obyvateľov o elektronickú komunikáciu s obcou pri vybavovaní svojich potrieb a záujmov
- Obmedzený záujem podnikateľov spolupracovať s obcou a podporovať jej aktivity
- Nedostatok finančných možností pre investičné zámery

PRÍLEŽITOSTI

Ľudia a kvalita života

- Vybudovanie poľnohospodárskych a remeselných dvorov
- Využívanie dostupných nástrojov na podporu začínajúcich podnikateľov
- Využívanie aktívnej politiky trhu práce
- Motivácia podnikateľov zamestnať obyvateľov obce
- Posilnenie rozvoja služieb v cestovnom ruchu
- Podpora rozvoja výstavby nových domov

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- Využívanie životného prostredia na rozvoj cestovného ruchu, zhodnotenie nevyužitého prírodného potenciálu a miestnych zdrojov
- Posilnenie a podpora propagácie zdravých poľnohospodárskych výrobkov a produktov
- Využívanie prírodných a kultúrnych zaujímavostí na rozvoj cestovného ruchu
- Vybudovanie cyklotrás a náučných chodníkov
- Využívanie alternatívnych zdrojov energie
- Zabezpečenie energetickej efektívnosti budov

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- Aktívne využívanie možností čerpania nenávratných finančných príspevkov z projektov a grantov
- Aktívne zapojenie obyvateľov do diania v obci
- Zlepšenie elektronickej komunikácie s obyvateľmi
- Aktívna a trvalá propagácia obce a jej atraktivity a možností všetkými prostriedkami
- Podpora rozvoja spolkov a prostredníctvom nich aj propagácia folklórnych tradícií

OHROZENIA

Ľudia a kvalita života

- Prestarosť obce
- Neschopnosť rekvifikácie dlhodobozamestnaných obyvateľov
- Rastúci podiel sociálne znevýhodnených obyvateľov a v dôsledku toho aj úbytok služieb
- Ohrozenie drobných služieb budovaním zázemia vo väčších mestách
- Malý záujem o podnikanie v službách

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- Zánik tradičných remesiel a folklórnych zvykov
- Zarastanie pozemkov neudržiavaním krajiny
- Zhoršenie prírodného prostredia pre cestovný ruch
- Zhoršenie kvality vody v dôsledku nedobudovanej siete kanalizácie

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- Nedostatok financií na rozvojové projekty
- Nezáujem občanov o veci verejné

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

- Zvýšenie atraktívnosti a využiteľnosti verejných priestranstiev
- Zlepšenie čistoty verejných priestranstiev

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka: Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík

DRUH RIZIKA	OBJEKT RIZIKA	ZDROJ RIZIKA	NEŽIADUCE DÔSLEDKY	PRAVDEPODOBNOSŤ
Individuálne	obec	Nezáujem obyvateľov o realizáciu aktivít v Pláne rozvoja obce	Nenaplnenie vízie a priorit Plánu rozvoja obce	veľmi nízka
Technické	obec	Nedostatočná infraštruktúra	Zhoršenie životného prostredia	stredná
Ekologické	obec	Identifikácia starých envirozát'aží	Zhoršenie životného prostredia	nízka
Sociálne	obec	Nedostatočné uplatnenie	Migrácia obyvateľov	stredná/nízka
Ekonomické	obec	Nezáujem investorov	Zvyšovanie nezamestnanosti	stredná

Zdroj: vlastné spracovanie

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

B. STRATEGICKÁ ČASŤ

18. VYMEDZENIE POJMOV

18.1 Vízia obce

Teória definuje víziu ako želanú predstavu obyvateľov obce a ich reprezentantov o budúcnosti, o ideálnom stave. Je veľmi dôležité pre rozvoj obce mať spoločnú predstavu o budúcnosti, pretože len vtedy je vízia nástrojom na motiváciu, ak je víziou spoločnou. Formulácia rozvojovej vízie je úvodným krokom pri tvorbe strategickej časti dokumentu. K naplneniu tejto vízie by malo smerovať spracovanie samotnej stratégie a z nej vyplývajúcej realizácie konkrétnych rozvojových projektov v nadväznosti na finančný rámec.

18.2 Priority, ciele

Okrem vízie je potrebné v tejto časti identifikovať jednotlivé ciele a formulovať hlavné priority - problémové oblasti. Každá priorita je vymedzená cieľmi, ktoré majú byť dosiahnuté realizáciou opatrení.

18.3 Opatrenia, aktivity

Naplnenie cieľov je špecifikované opatreniami. Každé opatrenie je konkretizované aktivitami, od ktorých sa odvíjajú projekty naplňujúce celú stratégiu rozvoja obce.

19. VÍZIA OBCE

Obec Lom nad Rimavicou v roku 2024 je prosperujúcou obcou, ktorá svojou aktívnou činnosťou a rozvojom v prospech obyvateľov vytvára priaznivé podmienky a motivuje ľudí trvalo sa v obci usadiť, vychovávať tu ďalšiu generáciu – čo má pozitívny vplyv na stabilizovaný demografický vývoj obce aj celého mikroregiónu. Obyvatelia nemusia za prácou cestovať do zahraničia, ale vedia sa uplatniť v obci a jej blízkom okolí, či kraji. Obec má vybudovanú kvalitnú a modernú technickú infraštruktúru ústretovú pre životné prostredie, obecné komunikácie a aktívne podporuje miestnych podnikateľov. Podnikateľské prostredie zabezpečuje lepšie uspokojenie životných potrieb občanov a návštevníkov obce a regiónu a zároveň zachováva kvalitu životného prostredia pre budúce generácie. Obyvatelia obce sú hrdí na svoje tradície a organizovaním pravidelných sezónnych akcií vedia do obce prilákať turistov z blízkeho okolia aj zo vzdialenejších regiónov.

20. PRIORITY A CIELE

20.1 PRIORITA: ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA

Kvalita života je pojem ťažko uchopiteľný a merateľný. Kvalita života vo svojom obsahu zahŕňa environmentálne, ekonomické, sociálne, kultúrne, psychologické, duchovné a ďalšie podmienky pre zdravý a šťastný život. Z mnohých definícií, ktoré sa k tejto téme viažu vyplýva, že na kvalitu života je možné sa pozeráť subjektívne ako na spokojnosť so svojim životom a zároveň z hľadiska vonkajších faktorov ako na kvalitu životných podmienok.

Dominantným záujmom obce je dlhodobo vytvárať prijateľné podmienky pre rodiny a týmito podmienkami ich motivovať ostať v obci natrvalo, prípadne – ak sa v minulosti odsťahovali za lepšími podmienkami, aby sa do obce vrátili a vychovávali tu ďalšiu generáciu. Obec dlhodobo zabezpečuje a podporuje primeraný rozvoj bývania, pripravuje pozemky pre individuálnu výstavbu rodinných domov.

Významným faktorom, ktorý ovplyvňuje obyvateľov trvalo sa v obci usadiť je aj zabezpečenie služieb a zázemie predškolských a školských zariadení. Aktuálne v obci nie je sieť škôl, ani postačujúce služby primerané požiadavkám obyvateľov, obec potrebuje toto zázemie stabilizovať a ďalej postupne rozvíjať. Dlhodobá stagnácia počtu obyvateľov do budúcnosti nevyvoláva silný tlak na nutnosť urýchleného riešenia služieb na pomoc seniorom.

Na kvalitu života v obci nepochybne vplývajú možnosti kultúrno-spoločenského života aj celková spoločenská atmosféra v obci. Obec má záujem trvalo byť pre obyvateľov aj návštevníkov prítiažlivou.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

GLOBÁLNY CIEĽ: STABILIZÁCIA OBCE

- Dosiahnuť pomerne ideálnu kombináciu pracovných príležitostí, bývania, sociálneho zázemia a príležitostí pre aktívny občiansky život tak, že sa obec stane príťažlivým, otvoreným a vitálnym miestom so všetkými podmienkami pre aktívny a zaujímavý život.
- Zabezpečiť trvalé zvyšovanie kvality života a bezpečnosti všetkých obyvateľov obce aj návštevníkov mikroregiónu.
- Napomáhať dôstojnému životu a zabezpečovaniu bývania aj pre nízkopríjmové a znevýhodnené skupiny obyvateľov.
- Motivovať obyvateľov aktívne sa zapájať do riadenia vecí verejných s dôrazom deklarovať záujem o problémy všetkých skupín obyvateľov.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI

- Rozvíjať úsilie a aktívne využívať legislatívne aj ekonomické nástroje na motiváciu ďalších zamestnávateľov využiť potenciál obyvateľov obce a zvýšiť tak zamestnanosť a príjmy obyvateľov obce.
- Podporovať aktívnu politiku trhu práce vo vzťahu k dlhodobo nezamestnaným aj vo vzťahu k absolventom a podporovať rekvalifikáciu dlhodobo nezamestnaných.

ÚZEMNÝ CIEĽ: ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

- Budovať a rozvíjať občiansku infraštruktúru a služby.
- Prispievať k tvorbe priaznivých životných podmienok pre starších obyvateľov obce.
- Udržať mladých ľudí v obci, vytvoriť podmienky pre imigráciu obyvateľov do obce.
- Vytvárať podmienky pre zblížovanie a výmenu skúseností medzi generáciami.
- Napomáhať rozvoju komunit a zapájaniu sa občanov do aktivít záujmových združení.
- Rozvíjať podmienky pre rozmanité kultúrne, športové, rekreačné aktivity a ďalšie zložky aktívneho trávenia voľného času, vrátane nových foriem.
- Chrániť, užívať a zveľaďovať kultúrne dedičstvo a prírodné bohatstvo a zdroje s ohľadom na zachovanie pre budúce generácie.

20.2 PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Pre kvalitu života obyvateľov obce je životne dôležitý transport médií. Vodovodné, kanalizačné a ďalšie siete musia zabezpečiť plynulé zásobovanie obyvateľov obcí potrebnými médiami a súčasne mať na zreteli ochranu a zodpovedné nakladanie so zdrojmi. Obec nemá dobudovanú kompletnú základnú infraštruktúru. Domácnosti využívajú lokálne a často zastaralé septické nádoby. Z dlhodobého hľadiska je napriek tomuto stavu nevyhnutná aj permanentná obnova a modernizácia už existujúcej technickej infraštruktúry. Pre komfort obyvateľov je dôležité mať k dispozícii systém náhradného zásobovania v prípade havárií.

Technicky vyspelá spoločnosť kladie čoraz vyššie nároky na kvalitu telekomunikačných a informačných sietí. Aj keď tieto médiá sú trhom pomerne dobre zabezpečené a zvládnuté, obec sa musí technicky pripraviť aj na aktuálnu potrebu verejnej správy implementácie e-governmentu.

Pre zabezpečenie kvality životného prostredia pre ďalšie generácie je potrebné neustále apelovať na obyvateľov obce, aby odpad separovali. Obec má záujem zabezpečiť aj druhotné využívanie bioodpadu v záujme udržiavania kvality pôdneho fondu.

Obec využíva priemernú sieť dopravnej obslužnosti verejnej autobusovej dopravy a aj keď dostupnosť a mobilita v konečnom dôsledku napomáha znižovaniu rozdielov medzi regiónmi, obec dopravnú obslužnosť a jej rozvoj vie ovplyvniť len nepriamo.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

Kvalitný život v obci je nemysliteľný bez splnenia základných podmienok kvalitného životného prostredia, charakterizovaného dostatočným množstvom zelene, rovnako ako aj verejného priestoru priateľského voči jeho užívateľom, vrátane telesne, zmyslovo postihnutých, rodičov s deťmi a iných špecifických skupín obyvateľstva.

Obec nemôže ignorovať otázku zabezpečenia a správy budúcich zdrojov, najmä vody, energií a pôdy tak, aby kvalita života obyvateľov bola udržaná a zvyšovaná aj v budúcich rokoch. S touto ambíciou súvisí aj príprava na dlhodobé klimatické zmeny. Táto príprava závisí vo veľkej miere aj na energetickej koncepcii štátu či Európskej únie. Obec by však mala realizovať aj vlastné opatrenia – zvyšovať energetickú efektívnosť budov, zabezpečovať rezervné a diverzifikované zdroje energií a podobne. S klimatickými zmenami a čoraz častejšími výkyvmi počasia, ktoré sa v našich zemepisných šírkach začínajú vyskytovať musí byť obec zároveň pripravená aj na mimoriadne udalosti a havárie. Pre obec je z tohto pohľadu dôležitá protierózna aj protipovodňová ochrana.

GLOBÁLNY CIEĽ: ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA

- Zabezpečiť modernú, kapacitne aj kvalitatívne dostatočnú dopravnú infraštruktúru a obslužnosť pre súčasné potreby a budúci rozvoj obce.
- Udržiavať a zvyšovať kvalitu prostredia v obci, vytvárať obyvateľom priateľský verejný priestor.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

- Zlepšiť technickú infraštruktúru obce.
- Vytvoriť efektívny systém separovania odpadov a druhotného využitia biologicky rozložiteľných odpadov.
- Zabezpečiť permanentnú obnovu a modernizáciu technickej infraštruktúry, koordinovať aktivity správcov a prevádzkovateľov sietí.

ÚZEMNÝ CIEĽ: OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

- Chrániť a zveľaďovať prírodné bohatstvo a všetky prírodné zdroje a zložky životného prostredia s ohľadom na zachovanie pre budúce generácie.
- Integrované pristupovať k problematike vôd a vodného hospodárstva.
- Uskutočňovať prevenciu pred dopadmi klimatických zmien vrátane zvyšovania energetickej efektivity budov a podielu využívania obnoviteľných zdrojov energie.
- Zabezpečovať systematickú starostlivosť o zeleň a prírodné prvky, vrátane realizácie územných systémov ekologickej stability.
- Obnoviť a revitalizovať tradičné prírodné prvky v krajine.
- Chrániť architektonické hodnoty a vytvárať priateľský verejný priestor.

20.3 PRIORITA: EKONOMICKÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCE

Obec sa nachádza v regióne s vysokou mierou nezamestnanosti a nízkou koncentráciou významných zamestnávateľov. Budúcu konkurencieschopnosť a posilňovanie ekonomiky obce je potrebné hľadať v podpore malého a stredného podnikania s využitím domácich zdrojov. Malé a stredné podnikanie je „ekonomickým motorom“ obce. Podpora a motivácia vlastného podnikateľského zázemia, využívanie vlastných dostupných zdrojov na podnikanie a podpora a propagácia podnikateľov zamestnávajúcich obyvateľov obce a jej okolia je vysoko návratnou investíciou obce. Okrem riešenia ponuky pracovných príležitostí to zvyšuje prílev finančných prostriedkov do rozpočtu obce a následne napomáha jej rozvoju. Neopomenuteľnou skutočnosťou je aj podpora sociálnych väzieb v rodine a vzťahu obyvateľov k obci.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

Cestovný ruch je jedným z efektívnych nástrojov pre reálnu stabilizáciu ekonomiky obce. Obec je obklopená krásnou prírodou, vodnými zdrojmi a pahorkatinovými kopcami a lesmi, čo umožňuje nenáročnú turistiku a výlety do prírody. K rozvoju cestovného ruchu môže prispieť aj propagácia vysoko kvalitného ovzdušia či výstavba klimatických kúpeľov. Rozvoj cestovného ruchu v obci je aktuálne cielený na krátkodobé oddychové aktivity, na športové využitie a rozvoj cykloturistiky. Ambíciou obce je propagovať kvalitu miestnych služieb a tradíciu pohostinnosti a spätosti s prírodou. Ako skvelá príležitosť vytvorenia nových pracovných príležitostí a podpora tradičného cestovného ruchu sa javí podpora predaja ekologicky nezávadných potravín od domácich drobných poľnohospodárov je kvalitným doplnením tradičného sortimentu ponuky v cestovnom ruchu.

Skvalitňovanie riadenia obce, zvýšenie kvality služieb poskytovaných samosprávou, znižovanie administratívnej záťaže na obecnom úrade, elektronizácia verejnej správy a územnej samosprávy sú oblasti, ktoré musí obec a jej manažment riešiť, aby samospráva mohla plniť stále náročnejšie úlohy a vytvárať podmienky pre udržanie kvality života. Zabezpečenie väčšej účasti občanov na rozhodovaní, rozvoj občianskych iniciatív a celkové zlepšenie komunikácie s obyvateľmi obce sú oblasti, pri ktorých sa môže posilniť transparentné riadenie obce a môže sa dospieť k väčšej aktivite občanov, ich stotožneniu sa s obcou a využiť tak občiansky potenciál pre rozvoj obce.

GLOBÁLNY CIEĽ: SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁVY A PODNIKATEĽOV

- ❑ Podporovať spoluprácu medzi ekonomickými subjektmi, napomáhať vytváraniu strategických partnerstiev a podporovať rovnomerné rozmiestnenie v podnikateľských odvetviach za účelom vytvárania zdravého a motivujúceho konkurenčného prostredia.
- ❑ Budovať pozíciu obce ako ústretovej lokality pre investície v oblasti podnikania a podpory nových ekonomických subjektov.
- ❑ Vytvárať stimulujúcu podnikateľskú atmosféru v prospech usídľovania sa malých a stredných podnikateľov aj väčších spoločností, presvedčať o výhodnosti lokality nielen vzhľadom k potenciálu vzdelanostného zázemia, ale aj okolitého regiónu.
- ❑ Spravovať obec a usmerňovať jej rozvoj efektívne a transparentne, zvyšovať kvalitu a dostupnosť služieb samosprávy v prospech občanov aj podnikateľov.
- ❑ Podporovať pozitívny vzťah občanov k obci ich aktívnym zapájaním do rozhodovania a aktívnym reagovaním na ich potreby.
- ❑ Zvýšiť a podporovať prístup miestnych podnikateľov k programom a grantom.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA

- ❑ Pripraviť ekonomické podmienky, stimuly a nástroje na podporu nových podnikateľských subjektov v tradičných oblastiach podnikania.
- ❑ Zachovať a podporovať drobnú poľnohospodársku výrobu nezávadných potravín a výrobkov v obci.
- ❑ Vytvárať podmienky pre vznik a rozvoj tradičných remeselných dvorov s kvalitnými službami, ponukou tradičných poľnohospodárskych výrobkov aj propagáciou územia a zvyklostí
- ❑ Zapájať podnikateľov do možností získať nenávratné finančné príspevky na podporu podnikania v tradičných remeslách a službách.
- ❑ Vytvoriť prostredie uľahčujúce rozvoj podnikania v tradičných odvetviach a v remeslách.

ÚZEMNÝ CIEĽ: VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU

- ❑ Podporiť vznik a rozvoj služieb v cestovnom ruchu a súvisiacich služieb a propagácie tradícií.
- ❑ Využiť kvalitu životného prostredia a rozvíjať možnosti ozdravných a relaxačných pobytov detí, mládeže aj seniorov.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

- Zabezpečiť modernizáciu náučných chodníkov a cyklotrás, spájajúcich atrakcie a služby cestovného ruchu v jednotlivých obciach mikroregiónu/regiónu.

20.4 HIERARCHIA STRATEGICKÝCH CIEĽOV A PRIORÍT

VÍZIA	Obec Lom nad Rimavicou v roku 2024 je prosperujúcou obcou, ktorá svojou aktívnou činnosťou a rozvojom v prospech obyvateľov vytvára priaznivé podmienky a motivuje ľudí trvalo sa v obci usadiť, vychovávať tu ďalšiu generáciu – čo má pozitívny vplyv na stabilizovaný demografický vývoj obce aj celého mikroregiónu. Obyvatelia nemusia za prácou cestovať do zahraničia, ale vedia sa uplatniť v obci a jej blízkom okolí, či kraji. Obec má vybudovanú kvalitnú a modernú technickú infraštruktúru ústretovú pre životné prostredie, obecné komunikácie a aktívne podporuje miestnych podnikateľov. Podnikateľské prostredie zabezpečuje lepšie uspokojenie životných potrieb občanov a návštevníkov obce a regiónu a zároveň zachováva kvalitu životného prostredia pre budúce generácie. Obyvatelia obce sú hrdí na svoje tradície a organizovaním pravidelných sezónnych akcií vedia do obce prilákať turistov z blízkeho okolia aj zo vzdialenejších regiónov.								
	PRIORITA 1 ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA			PRIORITA 2 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE			PRIORITA 3 EKONOMICKÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCE		
GLOBÁLNY CIEĽ	STABILIZÁCIA OBCE			ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA			SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁVY A PODNIKATEĽOV		
	OPATRENIE 1.1.1	OPATRENIE 1.1.2		OPATRENIE 2.1.1	OPATRENIE 2.1.2	OPATRENIE 2.1.3	OPATRENIE 3.1.1	OPATRENIE 3.1.2	OPATRENIE 3.1.3
	OPATRENIE 1.1.3	OPATRENIE 1.1.4							
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI			TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA			ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA		
	OPATRENIE 1.2.1	OPATRENIE 1.2.2		OPATRENIE 2.2.1	OPATRENIE 2.2.2		OPATRENIE 3.2.1	OPATRENIE 3.2.2	
ÚZEMNÝ CIEĽ	ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI			OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA			VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU		
	OPATRENIE 1.3.1	OPATRENIE 1.3.2		OPATRENIE 2.3.1	OPATRENIE 2.3.2	OPATRENIE 2.3.3	OPATRENIE 3.3.1	OPATRENIE 3.3.2	OPATRENIE 3.3.3
	OPATRENIE 1.3.3	OPATRENIE 1.3.4		OPATRENIE 2.3.4	OPATRENIE 2.3.5	OPATRENIE 2.3.6			

Zdroj: vlastné spracovanie

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

C. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť Programu rozvoja obce Lom nad Rimavicou Opatrenia a v rámci nich jednotlivé Aktivity na zabezpečenie realizácie Programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie globálnych, špecifických aj územných cieľov identifikovaných v strategickej časti dokumentu.

21. PREHĽAD OPATRENÍ A AKTIVÍT

21.1

PRIORITA 1

L'UDIA A KVALITA ŽIVOTA

GLOBÁLNY CIEĽ: STABILIZÁCIA OBCE

Opatrenie 1.1.1

Využívanie ekonomických a legislatívnych nástrojov a podpora výhodných podmienok pre priamych investorov

Aktivity:

- Vysporiadanie pozemkov pre budovanie priemyselnej zóny v snahe podporiť malých a stredných podnikateľov do obce aj do regiónu
- Vybudovanie technickej a prístupovej infraštruktúry k priemyselnej zóne
- Podpora budovania zelených a hnedých priemyselných zón, výrobných hál
- Marketing obce vo vzťahu k podnikateľom a aktívna prezentácia podnikateľských príležitostí a vhodného vzdelanostného zázemia obce, mikroregiónu

Opatrenie 1.1.2

Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obci

Aktivity:

- Podpora individuálnej bytovej výstavby
- Výstavba obecných bytov
- Obnova a modernizácia bytového fondu za účelom energetickej efektívnosti budov
- Vytvorenie registra bývania v obci (voľné byty, domy, stavebné pozemky)

Opatrenie 1.1.3

Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obce, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obce

Aktivity:

- Vybudovanie kamerového systému vo verejných priestoroch obce, kamerové monitorovanie centra obce
- Podpora rozširovania osobných bezpečnostných signalizačných zariadení seniorov

Opatrenie 1.1.4

Podpora aktívnej činnosti mimovládnych organizácií, spolkov a združení

Aktivity:

- Podpora vzniku, činnosti a inštitucionálneho rozvoja neziskových organizácií pôsobiacich v oblasti sociálnej a zdravotníckej pomoci
- Vytváranie a podpora vytvárania neziskových organizácií zaoberajúcich sa voľnočasovými aktivitami
- Začlenenie seniorov do veku primeraných aktivít rozvoja obce

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI

Opatrenie 1.2.1

Rozvoj aktívnej politiky trhu práce, posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce

Aktivity:

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

- Poskytovanie pravidelných informácií o potrebách trhu práce aj o aktívnej politike zamestnanosti v rámci kraja a príslušných regiónov
- Poskytovanie pravidelných informácií o možnostiach vzdelávania sa s prepojením na potreby trhu práce
- Organizovanie školení, tréningov a rekvalifikačných kurzov pre nezamestnaných a ohrozených nezamestnanosťou
- Využívanie aktivačných činností a absolventskej praxe v obci
- Zapájanie obyvateľov do manažovania a realizácie obecných projektov

Opatrenie 1.2. 2

Zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily vstupujúcej na trh práce

Aktivity:

- Pravidelná analýza potrieb podnikateľských subjektov pôsobiacich v regióne
- Podpora vzdelávania v oblasti remeselných zručností
- Podpora odborného a remeselného vzdelávania pre ľudí zo sociálne znevýhodneného prostredia

ÚZEMNÝ CIEĽ: ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Opatrenie 1.3.1

Budovanie zázemia sociálneho zabezpečenia v obci

Aktivity:

- Vytvorenie a permanentná aktualizácia databázy potrieb sociálnych a zdravotníckych služieb obyvateľov obce
- Vybudovanie, materiálne zabezpečenie a modernizácia centra poskytovania sociálnych a zdravotníckych služieb s dennou starostlivosťou
- Vytvorenie a stabilizácia systému terénnej opatrovateľskej služby pre seniorov
- Stabilizácia systému poskytovania stravovacích služieb pre seniorov
- Zabezpečenie preventívnych opatrení pre mládež aj dospelých ohrozených drogovými a ostatnými závislosťami, podpora poradenskej činnosti

Opatrenie 1.3.2

Modernizácia a rozvoj základnej infraštruktúry služieb

Aktivity:

- Podpora rovnomerného rozšírenia ponuky služieb a rozvoja služieb občianskej vybavenosti
- Podpora odbytu miestnych poľnohospodárskych produktov „z dvora“ pre obyvateľov obce a okolia
- Podpora odbytu miestnych remeselných výrobkov a služieb pre obyvateľov obce a okolia
- Vybudovanie, modernizácia a rekonštrukcia domu nádeje

Opatrenie 1.3.3

Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí

Aktivity:

- Podpora obyvateľov obce v záujmovej činnosti, generačnej spolupráci a práci s deťmi
- Organizovanie pravidelných športových podujatí
- Vybudovanie, rekonštrukcia a modernizácia športoviska
- Organizovanie tradičných kultúrnych podujatí
- Podpora prezentácie výsledkov záujmovej činnosti a tvorby doma aj v zahraničí
- Podpora aktívneho a zdravého starnutia

Opatrenie 1.3.4

Podpora miestnych kultúrnych, spoločenských a folklórnych tradícií

Aktivity:

- Výstavba a vybavenie Múzea tradícií – stála expozícia histórie obce
- Podpora a propagácia zberateľskej činnosti dobových artefaktov
- Podpora a propagácia tradičnej remeselnej výroby
- Vydanie publikácie o obci a vydávanie ďalších printových materiálov, kalendárov
- Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho dedičstva obce a atrakcií obce

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

21.2

PRIORITA 2

TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

GLOBÁLNY CIEĽ: ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA

Opatrenie 2.1.1

Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obce

Aktivity:

- Výstavba, oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií, mostov a lávok
- Výstavba, oprava a údržba rigolov a priepustov na odvádzanie dažďovej vody
- Výstavba, oprava a rekonštrukcia chodníkov pri prejazdnych úsekoch cesty
- Výstavba, oprava a rekonštrukcia chodníkov na cintoríne
- Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia
- Výstavba, oprava a rekonštrukcia osvetlenia obecných budov
- Odstránenie bariér pre imobilných a starších občanov
- Budovanie a modernizácia zastávok verejnej dopravy a prístreškov na čakanie
- Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia na prechodoch pre chodcov
- Budovanie spomaľovačov a regulácia rýchlosti prechádzajúcich motorových vozidiel
- Výstavba, oprava a rekonštrukcia osvetlenia cyklotrasy

Opatrenie 2.1.2

Rozvoj dopravnej obslužnosti obce

Aktivity:

- Podpora posilnenia regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov
- Podpora vývoja ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov a propagácia trvalo udržateľnej obecnej/regionálnej mobility
- Podpora efektívneho a komfortného prepojenia obce s obcami regiónu verejnou dopravou
- Prieskum potrieb obyvateľov v oblasti nadväznosti verejnej dopravy
- Komunikácia so subjektmi zabezpečujúcimi verejnú dopravu k skvalitneniu jej nadväznosti podľa požiadaviek občanov
- Podpora drobných poskytovateľov verejnej dopravy
- Podpora dopravy využívajúcej alternatívne pohonné látky

Opatrenie 2.1.3

Zlepšenie vzhľadu obce a zvyšovanie atraktivity verejných priestranstiev

Aktivity:

- Výsadba a údržba zelene v obci s ambíciou zväčšiť celkovú plochu zelene v obci
- Modernizácia a jednotný imidž zábran, informačných tabúľ a ďalšieho mobiliáru v obci
- Inštalácia a údržba prvkov obecných mobiliárov
- Pravidelná údržba čistoty verejných priestranstiev
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia oddychových zón v obci
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia oplotenia obecných budov, priestranstiev, cintorína
- Inštalovanie a obnova informačných tabúľ v obci
- Účasť obyvateľov na projektoch utvárania verejných priestranstiev

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Opatrenie 2.2.1

Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry

Aktivity:

- Podpora investícií do infraštruktúry, ktoré občanom poskytujú základné služby v oblastiach energie, životného prostredia, dopravy a informačných a komunikačných technológií
- Výstavba a rekonštrukcia spoločného kanalizačného potrubia v obci
- Výstavba a rekonštrukcia obecnej čističky odpadových vôd s možnosťou vývozu septikov

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

- Výstavba a rekonštrukcia obecného vodovodného potrubia
- Výstavba a rekonštrukcia plynového potrubia
- Rekonštrukcia a modernizácia obecného rozhlasu
- Vysporiadanie pozemkov: vykonanie projektu pozemkových úprav v súvislosti s výstavbou a rekonštrukciou technickej infraštruktúry – vytýčenie rozdeľovacieho plánu, vypracovanie geometrických plánov a premietnutie nových vlastníckych vzťahov do katastra nehnuteľností
- Propagácia nízkouhlíkových stratégií pre obec/mikroregión
- Podpora a postupné zavádzanie distribučných systémov s nízkymi úrovňami napätia
- Príprava a podpora obce na modernizáciu a kapacitné rozširovanie rozvodu elektrickej energie
- Podpora obce pri zavádzaní optických káblov a výstavbe televíznych a telekomunikačných prijímačov a rádiokomunikačných sietí
- Podpora zabezpečenia ochrany údajov, vírusová a digitálna ochrana prevádzky sietí a služieb, bezpečnosť internetových transakcií, ako aj zabezpečenie bezpečnosti vybavenia pre konečných užívateľov

Opatrenie 2.2.2

Podpora ekologického nakladania s odpadom

Aktivity:

- Likvidácia ekologických záťaží a nelegálnych skládok odpadu
- Rekultivácia zaťažených, kontaminovaných plôch
- Vybudovanie zberného dvora
- Podpora vybudovania skládky pre biologicky rozložiteľné odpady
- Organizovanie informačnej kampane na podporu individuálnych skládok biologicky rozložiteľných odpadov a domáceho kompostovania
- Inštalovanie informačných panelov o domácom kompostovaní
- Podpora kompostovania a využívania bioodpadu
- Rozšírenie komodít a modernizácia separovaného zberu odpadu v obci
- Aktívna motivácia obyvateľov k separovaniu odpadu
- Osveta obyvateľov zameraná na ekologické nakladanie s odpadom
- Podpora vzdelávania a osvedy separovania odpadu u detí a žiakov

ÚZEMNÝ CIEĽ: OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Opatrenie 2.3.1

Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie

Aktivity:

- Rekonštrukcia obecných budov s ambíciou zníženia energetickej zaťaženia a úspory energií
- Znižovanie spotreby energie v obecných objektoch, budovách postupnou rekonštrukciou
- Podpora energetickej efektívnosti súkromných domov
- Propagácia výroby a podpora distribúcie ďalších obnoviteľných zdrojov energie
- Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach a v sektore bývania
- Podpora a postupné zavádzanie inteligentných distribučných systémov s nízkymi úrovňami napätia
- Osveta o možnostiach úspor energie a obnoviteľných zdrojoch energie vrátane zdrojov ich financovania
- Podpora využitia technológií k úspore energie

Opatrenie 2.3.2

Ochrana podzemných a povrchových vôd

Aktivity:

- Riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis
- Výstavba a modernizácia kanalizačných sietí a čistiarne odpadových vôd

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

Opatrenie 2.3.3

Zapojenie obce do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien

Aktivity:

- Spolupráca obce so zodpovednými inštitúciami na vytváranie protipovodňových opatrení
- Vytváranie povodňových plánov
- Úprava koryta potoka
- Zabezpečovanie prevencie povodňových udalostí udržiavaním priepustnosti verejných kanálov a ostatných malých vodných tokov
- Odstraňovanie následkov povodní
- Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy
- Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof
- Osveta obyvateľov pre zvládanie prírodných katastrof

Opatrenie 2.3.4

Revitalizácia pôdy a riečnych systémov v obci

Aktivity:

- Obnova prirodzenej funkcie tokov
- Zlepšenie a revitalizácia obecného prostredia vrátane regenerácie opustených poľnohospodárskych lokalít a zníženia miery znečistenia pôdy a vzduchu
- Zvyšovanie retenčnej schopnosti krajiny
- Zachytávanie vody v mieste jej dopadu
- Zabezpečenie prirodzenej funkcie lesa vo vzťahu k vode
- Spevňovanie brehov vodných tokov a podpora udržiavania rázu krajiny
- Údržba riečnych a potokových koryt

Opatrenie 2.3.5

Obnova a údržba poľných ciest a zelene v krajine

Aktivity:

- Zabezpečovanie a obnova prirodzenej funkcie lesa, stavanie hrádzok pre reguláciu vody
- Spevňovanie, udržiavanie a obnova poľných ciest
- Výsadba a údržba líniovej zelene pozdĺž ciest
- Údržba trávnatých plôch a neobrábanej pôdy

Opatrenie 2.3.6

Obnova a údržba historických a kultúrnych pamiatok, budov a pamätníkov

Aktivity:

- Obnova a údržba historických pamätníkov a pietnych miest
- Obnova a údržba historických budov
- Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice

21.3

PRIORITA 3

EKONOMICKÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCE

GLOBÁLNY CIEĽ: SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁVY A PODNIKATEĽOV

Opatrenie 3.1.1

Stabilizácia existujúcich podnikateľov, podpora ich rozvoja a motivácia prílivu nových investorov

Aktivity:

- Vytvorenie a schválenie motivačných podmienok a obecnej legislatívy obce pre vstup domácich a zahraničných malých a stredných podnikateľov (investorov)
- Vysporiadanie pozemkov a vybudovanie technickej infraštruktúry zóny pre podnikateľov
- Rekonštrukcia a podpora rekonštrukcie budov a prevádzkových priestorov, ktoré sú potrebné na zabezpečenie rozvoja podnikateľov, remeselných dvorov a služieb

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

- Podpora a motivácia novo vzniknutých podnikateľov a živnostníkov vo výrobnom a remeselnom sektore a službách dostupnými ekonomickými a legislatívnymi nástrojmi obce
- Podpora investícií do infraštruktúry, ktoré občanom poskytujú základné služby v oblastiach energie, životného prostredia, dopravy a informačných a komunikačných technológií
- Podpora rozvoja vnútorného potenciálu, najmä malých podnikateľov a služieb vytváraním sietí, spolupráce a výmeny skúseností medzi obcami a regiónmi
- Podpora a motivácia malých a stredných podnikateľov, ktorí využívajú domáce suroviny (drevo, prírodné zdroje)
- Rekonštrukcia a modernizácia predajných objektov a nákup technológií a zariadení pre doplnkovú výrobu a spracovanie tradičných materiálov a výrobkov
- Organizovanie pravidelných trhov a workshopov – vytváranie väzieb medzi malým a stredným podnikaním v regióne a kraji
- Podpora marketingu domácich podnikateľov, motivácia občanov využívať služby a nakupovať tovary miestnych podnikateľov
- Podpora a vytváranie akčných plánov zamestnanosti na všetkých úrovniach a podpora nepretržitého rozvoja partnerských štruktúr na miestnej úrovni

Opatrenie 3.1.2

Zvyšovanie informovanosti a využívanie programov rozvoja malého a stredného podnikania

Aktivity:

- Propagácia a pravidelné informácie pre podnikateľov o možnostiach využívania grantov a programov zo štrukturálnych fondov
- Zapájanie miestnych podnikateľov do prípravy a realizácie projektov a grantov v prospech rozvoja obce a podnikateľského prostredia
- Pravidelné informácie o vzdelávacích programoch pre podnikateľov
- Pomoc obce a podpora podnikateľov pri ich využívaní grantov a ďalších podporných programov
- Aktívna spolupráca obce s podnikateľmi pri tvorbe ich projektov a následnej realizácii získaných programov

Opatrenie 3.1.3

Modernizácia technického a technologického zázemia obecného úradu a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom

Aktivity:

- Nákup softwaru pre komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty
- Nákup aplikačného softwaru na zabezpečenie elektronických služieb pre občanov v obci
- Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti nových informačných technológií a aplikácie nových softwarov pre pracovníkov obce na obecnom úrade

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA

Opatrenie 3.2.1

Stabilizácia a rozvoj poľnohospodárskej produkcie a výroby v obci

Aktivity:

- Podpora zlepšenia a zlepšenie obhospodarovania pôdy
- Podpora rozšírenia chovu dobytky
- Podpora mladých farmárov, podpora obce pri zakladaní rodinných fariem, poľnohospodárskych dvorov a ďalších drobných podnikateľov v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve
- Propagácia účinného využívania zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy v sektoroch poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva so zameraním na zvýšenie účinnosti využitia vody v poľnohospodárstve, zvýšenie účinnosti využitia energie v poľnohospodárstve a pri spracovaní potravín, uľahčenie dodávok a využitia obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely biohospodárstva, zníženie emisií oxidu dusného a metánu z poľnohospodárstva
- Podpora sekvestrácie oxidu uhličitého v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

- Podpora obnovy a obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov závislých od poľnohospodárstva
- Podpora konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárskej produkcie
- Podpora modernizácie poľnohospodárskych výrobných technológií k lepšej ochrane životného prostredia
- Modernizácia, oprava a budovanie poľných prístupových ciest, inžinierskych sietí a ďalšej technickej podpory pre zlepšenie výroby v poľnohospodárstve a ochrany životného prostredia
- Podpora projektov a investičných aktivít na ochranu životného prostredia a výrobu ekologicky nezávadných potravín
- Podpora pracovnej mobility a pomoc obce zamestnať sa v poľnohospodárstve trvale alebo v sezónnych prácach ľuďom bez vzdelania a ďalším uchádzačom o zamestnanie

Opatrenie 3.2.2

Stabilizácia odbytu poľnohospodárskych výrobkov, rozvoj a podpora remeselných dvorov a služieb

Aktivity:

- Podpora a propagácia pravidelného predaja poľnohospodárskych produktov „z dvora“ v obci a v regióne
- Pravidelné organizovanie obecných trhov so zameraním na ochutnávku a predaj miestnych špecialít, kulinárske špeciality a nezávadné potraviny
- Marketing kvalitných poľnohospodárskych produktov vo vzťahu k obyvateľom regiónu
- Podpora konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárskej produkcie
- Podpora integrácie primárnych výrobcov do potravinového reťazca pomocou systémov kvality, propagácie na miestnych trhoch a krátkych dodávateľských reťazcov, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií
- Podpora manažmentu rizika poľnohospodárskych podnikov v obci
- Podpora vzniku kooperačných väzieb medzi poľnohospodármi
- Podpora vzniku odbytových družstiev

ÚZEMNÝ CIEĽ: VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU

Opatrenie 3.3.1

Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu

Aktivity:

- Výstavba a modernizácia remeselných dvorov a dielní na výroby tradičných produktov
- Výstavba a modernizácia ubytovacích zariadení pre podporu cestovného ruchu
- Vybudovanie informačných a náučných tabúl v obci
- Zriadenie turistickej a informačnej kancelárie
- Inštalácia medzinárodne uznávaných turistických značení atraktivít cestovného ruchu (kultúrne, technické, historické pamiatky a prírodné atraktivity)
- Vybudovanie a údržba turistických, náučných chodníkov a cyklistických trás
- Vybudovanie oddychových a relaxačných zón
- Podpora podnikania a vytvárania služieb v oblasti agroturistiky

Opatrenie 3.3.2

Propagácia obce

Aktivity:

- Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho dedičstva obce
- Vytvorenie krátkodobého marketingového plánu a strednodobej marketingovej a komunikačnej stratégie obce, budovanie pozitívneho mediálneho obrazu obce
- Realizácia marketingových výstupov, pravidelná propagácia aktivít a podujatí v obci s cieľom prilákať návštevníkov z regiónu, kraja
- Pravidelná komunikácia s regionálnymi a celoštátnymi médiami, prezentácia pozitívnych výsledkov aj zaujímavostí obce
- Budovanie komunikačných a informačných väzieb v mikroregióne, spolupráca s obcami, mestami v oblasti komunikácie s médiami
- Podpora a rozvoj projektov medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

- ❑ Pravidelná účasť na regionálnych, národných aj medzinárodných veľtrhoch, obchodných misiách, odborných seminároch a konferenciách propagujúcich miestny cestovný ruch
- ❑ Vytvorenie propagačných materiálov obce
- ❑ Budovanie imidžu obce na základe histórie obce, folklórnych tradícií, tvorby remeselných produktov a tradičných výrobkov, prírodných zdrojov, chránených území, využitie potenciálu blízkosti hranice
- ❑ Investície do prezentácie kultúrnych aktivít (kultúrne podujatia, festivaly, prezentácie národného folklóru, zvykov a tradícií, kongresov a sympózií) a remeselných dvorov
- ❑ Podpora prezentácie príležitostí strávenia voľného času (propagácia cykloturistiky v spolupráci s okolitými obcami)

Opatrenie 3.3.3

Podpora podnikateľských aktivít a služieb v cestovnom ruchu

Aktivity:

- ❑ Podpora podnikateľov v oblasti služieb a doplnkových služieb v cestovnom ruchu
- ❑ Podpora účasti podnikateľov na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu doma a v zahraničí
- ❑ Prevádzkovanie malých predajných miest pre návštevníkov obce s cieľom predaja tradičných výrobkov (ľudovo-umelecké výrobky a i.) a poľnohospodárskych produktov
- ❑ Podpora organizovania tradičných jarmokov a trhov
- ❑ Pravidelné informácie o využívaní dotačných programov pre podnikateľov v cestovnom ruchu
- ❑ Metodická a asistenčná podpora obce malým a stredným podnikateľom v oblasti cestovného ruchu

22. INDIKÁTORY OPATRENÍ

Ambíciou Plánu rozvoja obce Lom nad Rimavicou je v najväčšej miere naplniť jeho očakávania. Programová časť Plánu rozvoja vo svojich Opatreniach a Aktivitách presne identifikuje potreby obce. Tieto Aktivity upresňujú a dopĺňajú identifikátory a ich číselné (explicitné) vyjadrenie počiatočného a želaného stavu. Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov pre jednotlivé Opatrenia a sú zároveň aj základným faktorom pri tvorbe kritérií pre čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu. Na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým Opatreniam je možné takto jednoducho monitorovať priebežné plnenie a realizáciu jednotlivých aktivít.

Tabuľka: Merateľné ukazovatele realizácie aktivít

OPATRENIE		MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	STAV V ROKU 2018	STAV V ROKU 2024
1.1.1	Využívanie ekonomických a legislatívnych nástrojov a podpora výhodných podmienok pre priamych investorov	technická infraštruktúra	m	0	50
1.1.2	Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obci	Infraštruktúra pre nové domy	m	0	100
1.1.3	Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obce, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obce	modernizované kamery	počet	0	4
1.1.4	Podpora aktívnej činnosti mimovládnych organizácií, spolkov a združení	komunitné centrá	počet	0	1
1.2.1	Rozvoj aktívnej politiky trhu práce, posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitosti na trhu práce	dlhodobó nezamestnaní	počet	9	5
1.2.2	Zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily vstupujúcej na trh práce	zamestnaní v regióne	počet	20	30
1.3.1	Budovanie sociálneho zázemia v obci	terénna opatrovateľská služba	počet	0	2

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

1.3.2	Modernizácia a rozvoj základnej infraštruktúry služieb	obchody	počet	1	2
1.3.3	Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí	športové zariadenia	počet	0	1
		kultúrne zariadenia	počet	0	1
1.3.4	Podpora miestnych kultúrnych, spoločenských a folklórnych tradícií	obecné múzeum	počet	0	1
2.1.1	Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obce	opravené miestne komunikácie	m	0	100
2.1.2	Rozvoj dopravnej obslužnosti obce	-	-		
2.1.3	Zlepšenie vzhľadu obce a zvyšovanie atraktivity verejných priestranstiev	obecné centrum	m ²	0	100
2.2.1	Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry	kanalizácia	m	0	500
2.2.2	Podpora ekologického nakladania s odpadom	separované komodity	počet	5	8
2.3.1	Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie	rekonštrukcia budov na energeticky úsporné	m ²	0	150
2.3.2	Ochrana podzemných a povrchových vôd	čistička odpadových vôd	počet	0	1
2.3.3	Zapojenie obce do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien	priepustnosť potokov	m	0	100
2.3.4	Revitalizácia pôdy a riečnych systémov v obci	spevnené brehy riek	m ²	0	50
2.3.5	Obnova a údržba poľných ciest a zelene v krajine	lesné hrádzky	počet	0	10
2.3.6	Obnova a údržba historických a kultúrnych pamiatok, budov a pamätníkov	obnovené pamiatky	počet	0	1
3.1.1	Stabilizácia existujúcich podnikateľov, podpora ich rozvoja a motivácia prílivu nových investorov	noví podnikatelia	počet	0	2
3.1.2	Zvyšovanie informovanosti a využívanie programov rozvoja malého a stredného podnikania	nenávratné finančné prostriedky	€	0	50 000
3.1.3	Modernizácia technického a technologického zázemia obecného úradu a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom	software	počet	2	5
3.2.1	Stabilizácia a rozvoj poľnohospodárskej produkcie a výroby v obci	samostatne hospodáriaci roľníci	počet	11	15
3.2.2	Stabilizácia odbytu poľnohospodárskych výrobkov, rozvoj odbytu rybných výrobkov a podpora remeselných dvorov a služieb	predaj z dvora	počet	0	2
3.3.1	Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu	ubytovacie zariadenie	počet	0	1
		stravovacie zariadenie	počet	0	1
3.3.2	Propagácia obce	propagačný materiál	počet	0	2
3.3.3	Podpora podnikateľských aktivít a služieb v cestovnom ruchu	podnikatelia v službách cestovného ruchu	počet	0	1

Zdroj: vlastné spracovanie

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

D. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť Plánu rozvoja obce Lom nad Rimavicou identifikuje manažment riadenia, popisuje organizačné zabezpečenie realizácie aktivít, systém monitorovania a hodnotenia plnenia Programu rozvoja obce, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

23. MANAŽMENT PLÁNU ROZVOJA OBCE

Obecné zastupiteľstvo

je najvyšším orgánom riadenia a realizácie Plánu rozvoja obce. Schvaľuje Plán rozvoja obce, jeho aktualizáciu a aktualizáciu jeho častí a schvaľuje hodnotiacu správu realizácie. Vymedzuje činnosť pri operatívnom riadení Plánu rozvoja obce a menuje členov Riadiacej skupiny a členov Pracovných skupín pre jednotlivé problémové oblasti.

Obecné zastupiteľstvo ďalej: kontroluje dosahovanie stanovených cieľov, pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie, schvaľuje partnerstvá územnej spolupráce s orgánmi a inštitúciami všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov Plánu rozvoja. Schvaľuje a koordinuje partnerstvá územnej spolupráce aj s podnikateľskými subjektmi, zamestnávateľmi a s neziskovým sektorom za účelom naplnenia aktivít Plánu rozvoja obce. Má na zreteli vyvážený rozvoj územia.

Starosta

je koordinátorom a manažérom realizácie Plánu rozvoja obce. Zvoláva pravidelné stretnutia k Plánu rozvoja, navrhuje obecnému zastupiteľstvu na schválenie jednotlivé námety a podnety na realizáciu projektov.

Riadiaca skupina

plní funkciu poradného a iniciatívneho orgánu obecného zastupiteľstva v otázkach Plánu rozvoja.

Je zložená z troch členov, ktorých zvolilo obecné zastupiteľstvo. Dohliada a zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom Plánu rozvoja a Akčných plánov. V súčinnosti s obecným zastupiteľstvom pripravila víziu, stratégiu, aktivity strategického rozvoja obce, koordinuje spoluprácu s externým prostredím na vypracovaní Plánu rozvoja.

Riadiaca skupina ďalej: analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty. Sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom. Vede databázy kontaktov, vede prehľad o organizáciách tretieho sektora a podnikateľoch.

Pracovné skupiny

sú vytvorené k jednotlivým problémovým oblastiam Plánu rozvoja obce. Pripravujú na prerokovanie vymedzenie prioritných projektov, plán ich realizácie, využitie zdrojov financovania, plán dofinancovania projektu, hodnotenie realizácie a dopadu projektov a iné. Pracovné skupiny sú zložené z odborníkov na jednotlivé problémové oblasti. Členov pracovnej skupiny schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Realizácia Plánu rozvoja vyžaduje systematickú prácu, stanovenie priorít, rozloženie financovania, získavanie úverov a cudzích zdrojov a sledovanie výziev jednotlivých riadiacich orgánov pre eurofondy. Odporúča sa zriadenie plateného zamestnanca obce za účelom získavania cudzích nenávratných prostriedkov, administrovanie eurofondov, komunikáciu s verejným obstarávateľom či stavebným dohľadom. Zriaďovanie ďalších orgánov v súvislosti s Plánom rozvoja obce je bezpredmetné.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

24. MONITOROVANIE A HODNOTENIE PLÁNU ROZVOJA OBCE

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie Plánu rozvoja obce patria aj **monitorovanie a hodnotenie** na úrovni programu ako celku aj jednotlivých aktivít.

Základom aktuálneho prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie aktuálnych projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov.

Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov Plánu a na dosahovanie cieľov Plánu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie Plánu daný aj externými faktormi mimo dosahu Plánu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny ale aj výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe Plánu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom Plánu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu Plánu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nie sú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces rozvoja. Monitorovanie aj hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení Plánu rozvoja obce v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností.

24.1 MONITOROVANIE PLÁNU ROZVOJA OBCE

Úlohou obce a jej manažmentu je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia Plánu rozvoja. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie Opatrení a Aktivít Plánu rozvoja s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre manažment vstupy pre rozhodovanie za účelom zlepšenia implementácie Plánu rozvoja, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o realizácii Plánu rozvoja.

Monitorovanie na úrovni Priorít a Cieľov Plánu rozvoja ako celku bude zabezpečovať **Riadiaca skupina**. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie Plánu rozvoja a pre prijímanie rozhodnutí obecného zastupiteľstva, či je potrebné Plán rozvoja aktualizovať, meniť alebo dopĺňať. Zároveň sú tieto údaje využívané v procese priebežného hodnotenia Plánu rozvoja. Monitorovanie prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov definovaných v predchádzajúcej časti Plánu rozvoja. Riadiaca skupina využíva informácie monitorovania Priorít a Cieľov ako podklad pre priebežné hodnotenie Plánu rozvoja, samostatnú monitorovaciu správu Priorít a Cieľov nepripravuje.

V súvislosti s implementáciou Plánu rozvoja je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov (aktivít) zabezpečované zodpovednými projektovými manažermi. Na rozdiel od monitorovania Priorít a Cieľov tuto je potrebné pravidelne pripravovať a schvaľovať monitorovaciu správu. Harmonogram prekladania monitorovacej správy vyplýva z každého realizovaného projektu individuálne. Monitorovacia správa má spravidla aj predpísanú štruktúru a povinné náležitosti podľa pokynov v projekte.

24.2 HODNOTENIE PLÁNU ROZVOJA OBCE

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie Plánu rozvoja, jeho súlad s Cieľmi stanovenými v Pláne rozvoja, analyzuje účinnosť realizovaných procesov, vhodnosť nastavenia jednotlivých Opatrení a Aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas platnosti Plánu rozvoja obce sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení platnosti Plánu rozvoja vykonať následné hodnotenie. Výsledky hodnotenia Plánu rozvoja sa zverejnia podľa platnej legislatívy.

Pri hodnotení Plánu rozvoja je potrebné prihliadať na skutočnosť, že stratégiu Plánu rozvoja obce pripravovali reprezentanti obce v určitom reálnom čase a v súlade so svojimi programovými vyhláseniami a predstavami v reálnom čase. Nie všetky ambície ostávajú vplyvom času a rozvoja aktuálne a reálne, nie všetky aktivity ostávajú prioritné a nie všetky ciele je možné zrealizovať.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

Niektoré aktivity môžu vychádzať z momentálnej situácie v obci, pričom s odstupom času sa môžu javiť ako málo významné. Plán rozvoja obce nie je dogma a nie je to nemenný materiál, je to vytýčenie dlhodobých Priorít a Cieľov obce z pohľadu väčšinových záujmov a poradia financovania. Obecné zastupiteľstvo môže tento materiál dopĺňať a aktualizovať.

Priebežné hodnotenie je séria hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Plánu rozvoja skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť plánovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Plánu rozvoja vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Plánu až po predloženie Záverečnej správy Plánu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne, minimálne raz za dva roky. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá Riadiaca skupina obecnému zastupiteľstvu najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy Priorít a Cieľov aj monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného Plánu rozvoja. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutie obecného zastupiteľstva pri ďalšom riadení realizácie Plánu rozvoja za účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných priorít a cieľov. Výstupom priebežného hodnotenia je **Hodnotiaca správa**.

Následné hodnotenie Plánu rozvoja skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv na rozvoj obce. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania Plánu rozvoja ako celku a identifikuje osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je **Záverečná správa o hodnotení Plánu rozvoja obce Lom nad Rimavicou**. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie Plánu rozvoja. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí Riadiaca skupina, ktorá ju do 6 mesiacov od ukončenia platnosti Plánu rozvoja predkladá obecnému zastupiteľstvu na vedomie.

Hodnotiaca správa a Záverečná správa o hodnotení nemajú predpísanú presnú formu, k náležitostiam správ patrí: aké obdobie hodnotí, akú úroveň Plánu hodnotí (Ciele, Opatrenia, Aktivity), aký bol očakávaný, želaný výsledok, plánovaný termín realizácie, rozpočet vnútorných aj externých zdrojov a aký je skutočný výsledok. Správa by mala v závere analyzovať dôvody nesplnených očakávaní a navrhnúť efektívny spôsob nápravy – aktualizáciu Plánu rozvoja, v prípade ukončenia jeho platnosti navrhnúť pri ďalšom schvaľovaní iné priority a ciele. Zo správy má byť zrejmé kto ju pripravil, na základe akého monitorovania a ďalších vstupných informácií. Správu berie obecné zastupiteľstvo na vedomie.

Tabuľka: Časový harmonogram monitorovania a hodnotenia Plánu rozvoja

HODNOTENIE	ČASOVÝ PLÁN	PERIODICITA/DŮVODY
PRIEBEŽNÝ MONITORING	2019, 2020, 2022, 2023	z dôvodu aktualizácie Plánu rozvoja
OPERATÍVNY MONITORING	podľa realizácie projektov	
PRIEBEŽNÉ HODNOTENIE ČASTI PLÁNU ROZVOJA	2019, 2020, 2022, 2023	
AD HOC MIMORIADNE HODNOTENIE	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených priorít a potreby iných cieľov
ZÁVEREČNÉ HODNOTENIE	v závere platnosti Plánu rozvoja	

Zdroj: vlastné spracovanie

25. KOMUNIKÁCIA PLÁNU ROZVOJA

Starosta ako reprezentant obce bude dohliadať na zverejnenie hodnotiacich správ pre obyvateľov a ďalšie zainteresované subjekty na verejnej časti obecného zastupiteľstva a prostredníctvom web stránky samosprávy obce, aby mala verejnosť pravidelné priebežné informácie o stave implementácie Plánu rozvoja, o realizácii prebiehajúcich projektov ako aj informácie o možnostiach získania nenávratných finančných prostriedkov v rámci partnerstva s obcou. Za komunikáciu s poslancami aj s verejnosťou je zodpovedný starosta obce.

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

26. AKČNÝ PLÁN NA ROKY 2018 - 2019

Tabuľka: Akčný plán 2018 – 2019

OPATRENIE, AKTIVITA	TERMÍN (ROK)	ZODPOVEDNÝ	FINANCOVANIE
PRIORITA 1			
Opatrenie 1.1.2			
Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obci			
Aktivita: Výstavba obecných bytov	2018 - 2019	obec, starosta	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Opatrenie 1.3.1			
Budovanie zázemia sociálneho zabezpečenia v obci			
Aktivita: Vybudovanie, materiálne zabezpečenie a modernizácia centra poskytovania sociálnych a zdravotníckych služieb s dennou starostlivosťou	2018 - 2019	obec, starosta	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
PRIORITA 2			
Opatrenie 2.1.1			
Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obce			
Aktivita: Výstavba, oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií, mostov a lávok	2018 - 2019	obec, starosta	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Opatrenie 2.3.1			
Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie			
Aktivita: Rekonštrukcia obecných budov s ambíciou zníženia energetickej zaťaženia a úspory energií	2018 - 2019	obec, starosta	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
PRIORITA 3			
Opatrenie 3.1.3			
Modernizácia technického a technologického zázemia obecného úradu a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom			
AKTIVITA Nákup softwaru pre komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty	2018 - 2019	obec, starosta	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
AKTIVITA Nákup aplikačného softwaru na zabezpečenie elektronických služieb pre občanov v obci	2018 - 2019	obec, starosta	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%

Zdroj: Obec Lom nad Rimavicou, 2018

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

E. FINANČNÁ ČASŤ

Zdroje financovania cieľov, opatrení a aktivít, definovaných v Pláne rozvoja obce Lom nad Rimavicou tvoria dôležitú časť dokumentu. Finančný plán je reálnym odrazom schopnosti obce realizovať konkrétne aktivity a tým aj životaschopnosti celého dokumentu. Náročnosť viacerých plánovaných aktivít predpokladá viaczdrojové financovanie.

Aktuálna legislatíva umožňuje pre regionálny rozvoj využívať okrem vlastných zdrojov (rozpočet obce) aj zdroje zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev, zo štátnych účelových fondov, z prostriedkov fyzických osôb, z prostriedkov právnických osôb, z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií i ďalších subjektov. Doplňkovým zdrojom sú finančné prostriedky z Európskej únie.

Plán rozvoja obce Lom nad Rimavicou je rozvojovým dokumentom obce. Obec v nadväznosti na strategickú, programovú aj finančnú časť tohto dokumentu každoročne pripraví svoj rozpočet (jednoročný aj viacročný) tak, aby bola pripravená finančne zvládnuť plánované aktivity, aj v súvislosti s Akčným plánom na daný rok s využitím možností externých zdrojov. Plán rozvoja obce je strednodobým rozvojovým dokumentom. Obec pri jeho schvaľovaní zobrala do úvahy fakt, že z dôvodu strednodobosti (do roku 2024) nie je možné finančnú časť plánovaných aktivít čo do objemu plánovaných finančných prostriedkov presne vymedziť, len rámcovo predpokladať. Do precízneho spracovania finančného rozpočtu vstupujú viaceré faktory, predovšetkým miera inflácie a vývoj cien prác, služieb a tovarov všeobecne. Obec Lom nad Rimavicou každoročne pri schvaľovaní svojho rozpočtu na nasledujúci rok, vrátane schvaľovania viacročného rozpočtu pripraví a zohľadní aj aktualizáciu akčného plánu na nasledujúci rok a pripraví pre jeho naplnenie aj finančný rozpočet.

ZÁVER

Schválený Plán rozvoja obce Lom nad Rimavicou je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové Aktivity a Opatrenia, respektíve, môžu sa niektoré Aktivity a Opatrenia zrušiť. Služí ako rozvojový dokument pre obec a jej obyvateľov a podnikateľské zázemie. Vykonateľnosť jednotlivých Aktivít, Opatrení a dosiahnutie stanovených Cieľov bude závisieť od mnohých faktorov. Najkritickejším prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorít. Dôležitým faktorom sú aj komplikované vlastnícke vzťahy v obci. Pridanou hodnotou pri realizácii jednotlivých Aktivít je aktívne zapojenie obyvateľov do rozvoja obce. Realizátorom Plánu rozvoja obce Lom nad Rimavicou nie je len samotná obec, ale aj obyvatelia, miestni podnikatelia, záujmové skupiny a aj štátna správa, preto popri financovaní z rozpočtu obce sa pri jednotlivých opatreniach počíta s viaczdrojovým financovaním.

Realizáciu Plánu rozvoja riadi manažment obce. Riadenie realizácie je založené na orgánoch obce. Raz ročne reprezentanti obce priebežne vyhodnotia realizáciu Plánu rozvoja a Akčných plánov na daný rok. Zároveň dohodnú Akčné plány na najbližší rok.

Plán rozvoja obce – ako strednodobý dokument – je možné kedykoľvek aktualizovať. Cieľom aktualizácie je identifikovanie vývojových tendencií a udalostí v obci a ich využitie k aktualizácii tak, aby nedošlo k zásadnej zmene vízie, priorít a cieľov. Z dôvodu stability je doporučené prípadnú aktualizáciu prevádzkať v určitých časových intervaloch v nadväznosti na ročné hodnotenie. Komplexná aktualizácia Plánu rozvoja sa bude realizovať pred ukončením platnosti súčasného dokumentu.

Plán rozvoja obce je uverejnený na webovej stránke obce a je tak prístupný obyvateľom, podnikateľom aj širokej verejnosti. Nerieši a ani nevlýva na územia NATURA 2000 a neovplyvňuje životné prostredie.

SCHVÁLENIE PLÁNU ROZVOJA OBCE

DOKUMENT	PLÁN ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU ŠTRUKTÚRA DOKUMENTU: ÚVOD: táto časť dokumentu obsahuje obsah dokumentu podľa jednotlivých kapitol, stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PRO, stručné zhrnutie východiskových koncepcných dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia a stručný popis inštitucionálneho a časového zabezpečenia spracovania PRO; ANALYTICKÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje komplexnú analýzu
-----------------	---

PROGRAM ROZVOJA OBCE LOM NAD RIMAVICOU

	<p>súčasného stavu územia; je členená na ANALÝZU VNÚTORNÉHO PROSTREDIA, ANALÝZU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA, hodnotenie realizácie existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov a zhodnotenie súčasného stavu územia (SWOT);</p> <p>STRATEGICKÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje víziu územia, formuláciu a návrh stratégie, a výber a popis strategických cieľov v jednotlivých oblastiach rozvoja;</p> <p>PROGRAMOVÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje konkrétne opatrenia a aktivity vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám a súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt;</p> <p>REALIZAČNÁ ČASŤ: je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja formou akčných plánov;</p> <p>FINANČNÁ ČASŤ: obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce;</p> <p>ZÁVER: obsahuje finalizáciu dokumentu a jeho predloženie na schválenie;</p>
SPRACOVANIE	<p>FORMA SPRACOVANIA: Plán rozvoja obce Lom nad Rimavicou je spracovaný „na kľúč“ s podporou reprezentantov zúčastnených ne jeho tvorbe a spracovaní. Pri spracovaní Plánu rozvoja je použitá kombinácia expertnej a komunitnej metódy, kde návrhy častí Plánu rozvoja boli doplňované, pripomienkované poslancami s cieľom dosiahnuť maximálnu dohodu o rozvoji obce. Zdrojom informácií bol obecný úrad, Štatistický úrad, Katastrálny úrad a ďalšie. Spracovatelia vychádzali z poznatkov od manažmentu obce, využili získané iniciatívne návrhy zo stretnutí s riadiacou skupinou a s pracovnou skupinou. Plán rozvoja obce je v súlade s koncepčnými dokumentmi vyššieho územného celku aj v súlade s aktuálnou legislatívou.</p> <p>OBDOBIE SPRACOVANIA: Plán rozvoja obce bol spracovaný v období august 2017 – máj 2018</p> <p>RIADIACA SKUPINA: Pozostáva z 2 členov a k príprave Plánu rozvoja sa členovia riadiaceho tímu stretli 2x.</p> <p>PRACOVNÁ SKUPINA: Pozostáva zo 4 členov a k príprave Plánu rozvoja sa členovia pracovnej skupiny stretli 3x.</p> <p>NÁKLADY NA SPRACOVANIE: Plán rozvoja obce bol spracovaný v nadväznosti na Zmluvu o dielo medzi obcou Lom nad Rimavicou a spracovateľom za dohodnutú cenu za dielo.</p>
PREROKOVANIE	Plán rozvoja obce Lom nad Rimavicou bol prerokovaný a pripomienkovaný na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa
SCHVÁLENIE	Plán rozvoja obce Lom nad Rimavicou bol schválený obecným zastupiteľstvom dňa

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

PHSR – Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja

PRO – Plán rozvoja obce